

**URZĄD OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW**

Raport
o pomocy publicznej w Polsce
udzielonej przedsiębiorcom w 2001 roku

Warszawa, październik 2002 rok

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP	3
II. METODOLOGIA PRZYGOTOWANIA RAPORTU.....	5
1. Pojęcie pomocy publicznej.....	6
2. Formy pomocy.....	7
3. Wartość pomocy.....	8
4. Przeznaczenie pomocy publicznej.....	8
III. CHARAKTERYSTYKA OGÓLNA	9
1. Synteza wyników.....	9
2. Przeznaczenie pomocy publicznej.....	11
3. Pomoc publiczna według województw.....	15
4. Pomoc publiczna według instytucji udzielających pomocy.....	15
5. Pomoc publiczna według beneficjentów.....	19
6. Charakterystyka ogólna pomocy publicznej w poszczególnych grupach.....	20
IV. OPIS POSZCZEGÓLNYCH GRUP POMOCY.....	23
1. GRUPA A - DOTACJE I ULGI PODATKOWE.....	23
1.1. GRUPA A1 - DOTACJE.....	23
1.2. GRUPA A2 - SUBSYDIA PODATKOWE.....	27
1. Ulgi podatkowe.....	28
2. Obniżenie, zwolnienie lub zaniechanie poboru opłaty.....	29
3. Zaniechanie poboru podatku.....	29
4. Umorzenie zaległości i odsetek od zaległości podatkowej.....	29
5. Umorzenie opłaty i odsetek za zwłokę z tytułu opłaty oraz umorzenie kar.....	30
6. Oddanie do korzystania lub zbycie mienia będącego własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego.....	31
2. GRUPA B - SUBSYDIA KAPITAŁOWO - INWESTYCYJNE.....	32
2.1. GRUPA B1A - WNIESIENIE KAPITAŁU.....	32
2.2. GRUPA B2A – KONWERSJA WIERZYTELNOŚCI NA AKCJE LUB UDZIAŁY.....	33
3. GRUPA C - “MIĘKKIE KREDYTOWANIE”.....	34
3.1. GRUPA C1A - POŻYCZKI PREFERENCYJNE I WARUNKOWO UMORZONE.....	34
1. Pożyczka preferencyjna.....	35
2. Kredyt preferencyjny.....	36
3. Dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych (dla banków).....	36
4. Pożyczki warunkowo umorzone.....	37
4. GRUPA D - PORĘCZENIA I GWARANCJE KREDYTOWE.....	41
4.1. GRUPA D1A - PORĘCZENIA I GWARANCJE.....	41
V. PODSUMOWANIE I WNIOSKI.....	42
1. Porównanie pomocy udzielanej w roku 2001 do roku poprzedniego.....	42
2. Krótka charakterystyka pomocy publicznej udzielonej w krajach UE.....	43
3. Porównania i komentarz.....	46
VI. WPŁYW POMOCY PUBLICZNEJ NA KONKURENCJĘ.....	49
VII. OCENA SKUTECZNOŚCI I EFEKTYWNOŚCI UDZIELONEJ POMOCY PUBLICZNEJ.....	50

I. WSTĘP

W dniu 16 grudnia 1991 roku Rzeczpospolita Polska podpisała Układ Europejski ustanawiający stowarzyszenie między Rzeczpospolitą Polską z jednej strony, a Wspólnotami Europejskimi i ich Państwami Członkowskimi z drugiej strony. Układ Europejski wszedł w życie 1 lutego 1994 roku. W części piątej zawiera on przepisy dotyczące przestrzegania zasad konkurencji. Zgodnie z art. 63.4 b) Układu Europejskiego "Każda ze Stron zapewni przejrzystość informacji w zakresie pomocy publicznej między innymi poprzez coroczne informowanie drugiej Strony o ogólnej sumie i podziale udzielonej pomocy oraz przedstawianie - na żądanie - informacji dotyczących programów pomocy. Na żądanie jednej ze Stron, druga Strona przedstawi informacje na temat poszczególnych indywidualnych przypadków pomocy publicznej." Powyższy artykuł zobowiązuje stronę polską do corocznego opracowywania raportu na temat wielkości i form pomocy udzielonej przedsiębiorstwom oraz jej podziału.

Dnia 1 stycznia 2001 roku weszła w życie ustawa z dnia 30 czerwca 2000 r. o warunkach dopuszczalności i nadzorowaniu pomocy publicznej dla przedsiębiorców (Dz. U. Nr 60 poz. 704 z późniejszymi zmianami) zwana dalej ustawą o pomocy publicznej¹. Zgodnie z art. 23 ustawy o pomocy publicznej, funkcję organu nadzorującego pomoc publiczną pełni Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Zgodnie z art. 36 ust. 1 ustawy o pomocy publicznej organ nadzorujący, opracowuje roczne sprawozdanie dotyczące pomocy publicznej udzielanej przedsiębiorcom w Polsce. Niniejszy raport stanowi wypełnienie postanowień wynikających zarówno z Układu Europejskiego jak i ustawy o pomocy publicznej w zakresie sprawozdawczości.

Przedstawione poniżej informacje i analizy zostały przygotowane z uwzględnieniem przepisów ww. ustawy, która reguluje nowe zasady i tytuły udzielania pomocy publicznej. W miarę możliwości – jeżeli dane są porównywalne – informacje charakteryzujące pomoc publiczną w roku 2001 są prezentowane na tle danych z lat poprzednich.

Wprowadzenie w Polsce regulacji określającej zasady dopuszczalności pomocy publicznej zbiegło się ze sformułowaniem przyszłościowych unijnych zasad redukcji pomocy publicznej. Zarówno Parlament Europejski, jak i inne organy unijne, od kilku lat podejmowały kwestię ograniczenia wielkości pomocy publicznej dla przedsiębiorców. Na przykład w czasie szczytów w Dublinie (1996), w Cardiff (1998) i w Lizbonie (2000), formułowane były pod adresem Komisji i rządów poszczególnych państw członkowskich, żądania obniżenia poziomu pomocy publicznej i ściślejszej kontroli jej udzielania, ale nie znalazło to wyrazu w nałożeniu na państwa członkowskie żadnych konkretnych zobowiązań. Przełomem okazał się list premierów rządu brytyjskiego i hiszpańskiego, przygotowany przed szczytem w Sztokholmie (wiosna 2001), w którym postulowali oni obniżenie pomocy z 1,1 % PKB UE do 0,9 % w roku 2003 i 0,7 % w roku 2005. W Sztokholmie postanowiono, że państwa członkowskie powinny być zobowiązane do wykazania, że do roku 2003 udział pomocy publicznej w PKB danego kraju uległ obniżeniu, a pomoc przeorientowana została na cele horyzontalne. Stworzony został precedens, gdyż po

---

¹ Ustawa ta została zastąpiona ustawą z dnia 27 lipca 2002 r. o warunkach dopuszczalności i nadzorowaniu pomocy publicznej dla przedsiębiorców (Dz. U. Nr 141, poz. 1177), która weszła w życie 6 października 2002 roku.

raz pierwszy w historii Unii sformułowano cel redukcji pomocy publicznej i wskazano wskaźnik tej redukcji – udział pomocy w PKB – oraz jej termin.

W czasie przewodnictwa Belgii w Radzie podjęte zostały konkretne kroki, aby sformalizować proces implementacji ustaleń sztokholmskich. Chodziło nie tylko o to, by kontynuować widoczny w większości krajów trend obniżania wydatków na pomoc publiczną, ale i o to, aby podejmowane obecnie wysiłki zostały właściwie ukierunkowane. Oznaczało to konieczność działań na rzecz wyeliminowania pomocy, która posiada najbardziej szkodliwy wpływ na konkurencję oraz charakteryzuje się najniższą skutecznością.

Aby wspomóc te działania, opublikowano rejestr pomocy publicznej, zawierający szczegółowe informacje na temat rozważanych przez Komisję przypadków pomocy publicznej i pozwalający zainteresowanym stronom na dostęp poprzez internet do decyzji Komisji. Komisja przygotowuje również specjalne opracowanie na temat pomocy publicznej (miało ono być opublikowane do końca lipca bieżącego roku), w którym między innymi omówione zostaną działania podejmowane przez poszczególne kraje oraz porównana zostanie efektywność poszczególnych pakietów pomocowych jako instrumentów rozwoju gospodarczego.

Druga z podniesionych w Sztokholmie kwestii, w ramach kontynuacji dyskusji nad programem sformułowanym w Lizbonie, to przeorientowanie udzielanej pomocy publicznej na cele o charakterze horyzontalnym. Sformułowano to w postaci hasła „Mniej pomocy ale lepszej pomocy”. Oznacza to konieczność weryfikacji polityki udzielania pomocy publicznej z trzech punktów widzenia:

- obniżenia wielkości pomocy najbardziej zakłócającej konkurencję oraz o najmniejszej skuteczności i efektywności;
- koncentracji pozostałych środków na celach horyzontalnych;
- realokacji środków zaoszczędzonych dzięki zmniejszeniu wielkości pomocy najbardziej zakłócającej konkurencję na cele służące rozwijaniu konkurencyjnego otoczenia dla prowadzenia działalności gospodarczej.

Te dwa ostatnie aspekty reformy polityki pomocy publicznej są ze sobą silnie powiązane i ich realizacja oznacza dążenie do tych samych celów, a mianowicie do:

- rozwoju prac badawczo-rozwojowych, tak publicznych jak i prywatnych lub mieszanych;
- intensyfikacji działalności szkoleniowej i edukacyjnej, tak aby firmy miały dostęp do wykwalifikowanej siły roboczej;
- uwzględnienia wymogów ochrony środowiska naturalnego, tak aby przedsiębiorstwa brały pod uwagę w swojej działalności zasady ekorozwoju;
- integracji podejścia jakościowego (certyfikaty ISO), w niektórych sektorach staje się ono bardzo istotne i będą coraz powszechniejsze;
- asymilacji tego, co ma do zaoferowania tzw. nowa gospodarka, zwłaszcza w zakresie telekomunikacji i e-handlu;
- rozwoju infrastruktury.

Jednym słowem chodzi o te wszystkie czynniki, które w większym stopniu niż bezpośrednia pomoc wpływają na rozwój działalności gospodarczej i wzmacnianie konkurencyjności. Prace rozpoczęte pod przewodnictwem Belgii były kontynuowane w czasie hiszpańskiego przewodnictwa w Radzie, a obecnie zostały przejęte przez Danię. W podsumowaniu niniejszego raportu będzie przeprowadzona wstępna ocena pomocy publicznej udzielanej obecnie w Polsce z punktu widzenia nowych ustaleń unijnych.

II. METODOLOGIA PRZYGOTOWANIA RAPORTU.

Informacje zawarte w raporcie pochodzą ze sprawozdań rocznych przekazywanych do Urzędu przez organy udzielające pomocy publicznej. Obowiązek składania sprawozdań o udzielonej pomocy publicznej wynika z art. 35 ust. 2 ustawy o pomocy publicznej. Do organów udzielających pomocy, które przesyłały sprawozdania w 2001 roku należały ministerstwa, agencje, jednostki samorządu terytorialnego, fundusze i instytucje takie jak:

1. Minister Finansów,
2. Minister Gospodarki,
3. Minister Infrastruktury,
4. Minister Skarbu Państwa,
5. Minister Środowiska,
6. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi,
7. Prezes (Zarząd) Agencji Rozwoju Przemysłu SA,
8. Prezes Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa,
9. Prezes Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa,
10. Prezes Agencji Rynku Rolnego,
11. Prezes Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości²,
12. Prezes Agencji Techniki i Technologii,
13. Przewodniczący Komitetu Badań Naukowych,
14. Prezes Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
15. Prezesi Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
16. Prezes (Rada Nadzorcza) Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
17. Rada Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych,
18. Dyrektorzy Urzędów i Izb Skarbowych,
19. Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych,
20. Marszałkowie województw,
21. Starostowie powiatów,
22. Prezydenci, burmistrzowie oraz wójtowie gmin.

Przedstawione w raporcie dane nie zawierają informacji o całkowitej wielkości udzielonej pomocy publicznej. Niektóre organy, faktycznie udzielające pomocy, nie wypełniły ciążącego na nich obowiązku ustawowego i nie przysłały sprawozdań o udzielonej pomocy publicznej. Dotyczy to w szczególności:

- 1) Prezesów Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej – otrzymano 13 sprawozdań spośród 16 istniejących funduszy.
- 2) Organów jednostek samorządu terytorialnego – otrzymano:
  - a) 7 sprawozdań spośród 16 województw,
  - b) 110 sprawozdań spośród 338 powiatów,
  - c) 717 sprawozdań spośród 2489 gmin istniejących w Polsce.

W raporcie za 2001 rok kontynuowano sposób przedstawienia analizowanych danych z raportu z roku poprzedniego, jakkolwiek w niniejszym raporcie wprowadzono pewne uzupełnienia związane z wejściem w życie, od 1 stycznia 2001 r., przepisów ustawy o pomocy publicznej. Do najważniejszych z nich należą:

---

² Obejmuje pomoc udzieloną przez regionalne jednostki współpracujące z PARP.

- zawarcie danych o pomocy publicznej udzielonej przez organy jednostek samorządu terytorialnego, tj.: Marszałków województw, Starostów powiatów, Prezydentów, Burmistrzów, Wójtów (gmin),
- przedstawianie danych ze względu na przeznaczenie pomocy zgodne z tytułami pomocy dopuszczonymi ustawą o pomocy publicznej,
- przedstawienie danych dotyczących wielkości pomocy jako ekwiwalent dotacji netto.

Dodatkowo należy nadmienić, iż sposób obliczania wartości pomocy jest zgodny z przyjętą interpretacją dotyczącą ustalania dnia udzielenia pomocy. Przez dzień udzielenia pomocy, w przypadku pomocy udzielanej na wniosek rozumie się dzień zawarcia umowy lub wydania decyzji. Organy udzielające pomocy sporządziły sprawozdania zgodnie z powyższą interpretacją. Jedynie Zakład Ubezpieczeń Społecznych oraz Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, które to organy z przyczyn technicznych nie były w stanie dokonać odpowiednich zestawień lub przeliczeń, przekazały dane wyrażające całkowitą wartość środków pieniężnych przekazanych przedsiębiorcom w 2001 roku. W raporcie przedstawiono dane i informacje o udzielonej pomocy na podstawie obowiązujących w 2001 roku przepisów.

Stosowane w tabelach znaki oznaczają: „-” - nie dotyczy, „0,00” – nie udzielono pomocy, „b.d.” - brak danych.

1. Pojęcie pomocy publicznej.

Pomoc publiczna to przysporzenie, bezpośrednio lub pośrednio, przez organy udzielające pomocy, korzyści finansowych określonym przedsiębiorcom, w następstwie, którego uprzywilejowuje się ich w stosunku do konkurentów, przede wszystkim w drodze dokonywania na ich rzecz lub za tych przedsiębiorców wydatków ze środków publicznych lub pomniejszania świadczeń należnych od nich na rzecz sektora finansów publicznych na podstawie odrębnych ustaw lub innego tytułu prawnego, w szczególności w formie:

- (a) dotacji oraz ulg podatkowych,
- (b) dokapitalizowania przedsiębiorców w sytuacjach lub na warunkach odbiegających od normalnych praktyk inwestycyjnych, jakie stosują prywatni inwestorzy w gospodarce rynkowej,
- (c) pożyczek lub kredytów udzielanych przedsiębiorcom na warunkach korzystniejszych od oferowanych im na rynku,
- (d) poręczeń i gwarancji kredytowych udzielanych za zobowiązania przedsiębiorców na warunkach korzystniejszych od oferowanych na rynku
- (e) zaniechania poboru podatku, odroczenia, rozłożenia na raty podatku lub zaległości podatkowej oraz umorzenia zaległości podatkowej,
- (f) umarzania, odraczania lub rozkładania na raty innych niż określone w pkt (e) należnych od przedsiębiorcy świadczeń pieniężnych stanowiących środki publiczne w rozumieniu przepisów art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 155, poz. 1014 z późn. zm.)
- (g) zbycia lub oddania do korzystania mienia będącego własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego i ich związków - na warunkach korzystniejszych od oferowanych na rynku.

Przez **organy udzielające pomocy** należy rozumieć organy administracji publicznej oraz inne podmioty dysponujące środkami publicznymi, w tym przedsiębiorcę publicznego, które na podstawie odrębnych przepisów są uprawnione do udzielania pomocy. Udzielenie pomocy następuje najczęściej w wyniku podjęcia decyzji, podpisania umowy lub uchwalenia uchwały.

2. Formy pomocy.

Przedmiotem analizy niniejszego raportu są formy pomocy połączone, zgodnie z wytycznymi Komisji Europejskiej, w cztery grupy oznaczone literami A, B, C i D. Kolejnym literom przypisano cyfrę 1 lub 2 w zależności od źródła pochodzenia środków pomocowych (odpowiednio z budżetu lub kosztem uszczuplenia wpływów budżetowych).

Do poszczególnych grup zaliczono następujące formy pomocy:

Grupa A - dotacje i ulgi podatkowe:

A1 - dotacje,

- dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych (bezpośrednio dla przedsiębiorców),

A2 - zwolnienie z podatku,

- odliczenie od podatku,
- obniżka lub zmniejszenie, powodujące obniżenie podstawy opodatkowania lub wysokości podatku,
- obniżenie wysokości opłaty,
- zwolnienie z opłaty,
- zaniechanie poboru podatku,
- zaniechanie poboru opłaty,
- umorzenie zaległości i odsetek od zaległości podatkowej,
- umorzenie opłaty i odsetek z tytułu opłaty (składki, wpłaty),
- umorzenie kar,
- oddanie do korzystania mienia będącego własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego i ich związków na warunkach korzystniejszych dla przedsiębiorcy od oferowanych na rynku,
- zbycie mienia będącego własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego i ich związków na warunkach korzystniejszych od oferowanych na rynku.

Grupa B - subsydia kapitałowo-inwestycyjne:

B1 - wniesienie kapitału do spółki,

B2 - konwersja wierzytelności na akcje lub udziały.

Grupa C - tzw. „miękkie kredytowanie”:

C1 - pożyczki preferencyjne,

- dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych (dla banków),
- pożyczki warunkowo umorzone,

C2 - odroczenie lub rozłożenie na raty płatności podatku lub zaległości podatkowej,

- odroczenie lub rozłożenie na raty płatności opłaty (składki, wpłaty),
- odroczenie lub rozłożenie na raty płatności kary.

Grupa D:

D1 - poręczenia i gwarancje kredytowe.

3. Wartość pomocy.

Wartość pomocy została przedstawiona w postaci ekwiwalentu dotacji netto (EDN), zgodnie z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 20 lutego 2001 r. w sprawie sposobu przeliczania pomocy publicznej udzielanej w różnych formach na równą jej wartość dotacji (Dz. U. Nr 28, poz. 308).

4. Przeznaczenie pomocy publicznej.

Przeznaczenie pomocy zostało podzielone na następujące grupy:

- 1. Pomoc horyzontalna**
  - 1.1. Badania i rozwój,
  - 1.2. Ochrona środowiska,
  - 1.3. Małe i średnie przedsiębiorstwa,
  - 1.4. Inwestycje energooszczędne,
  - 1.5. Utrzymanie poziomu zatrudnienia lub tworzenie nowych miejsc pracy,
  - 1.6. Szkolenia,
  - 1.7. Pomoc restrukturyzacyjna,
  - 1.8. Pomoc doraźna,
  - 1.9. Rehabilitacja i zatrudnianie osób niepełnosprawnych,
  - 1.10. Rozwój infrastruktury technicznej,
  - 1.11. Inne cele.

- 2. Pomoc sektorowa**
  - 2.1. Sektor hutnictwa żelaza i stali,
  - 2.2. Sektor budownictwa okrętowego,
  - 2.3. Sektor górnictwa węgla,
  - 2.4. Sektor włókien syntetycznych,
  - 2.5. Sektor motoryzacyjny,
  - 2.6. Sektor żeglugi morskiej.

- 3. Pomoc regionalna**

- 4. Rolnictwo³**

- 5. Inne tytuły**

---

³ Obejmuje pomoc udzieloną w rolnictwie, łowiectwie, leśnictwie, pozyskiwaniu drewna oraz pokrewnych działalnościach usługowych oraz rybołówstwie i rybactwie.

III. CHARAKTERYSTYKA OGÓLNA

1. Synteza wyników.

Tabela nr 1

Podział pomocy publicznej	Wartość pomocy (w mln PLN)					Łącznie w latach 1997-2001
	1997	1998	1999	2000	2001	
Grupy – ogółem:						
w tym:	8 688,7	6 762,3	9 076,1	7 712,0	10 860,6	43 099,7
Grupa A, w tym:	6 944,0	5 127,4	7 795,0	6 516,0	5 994,7	32 377,1
Grupa A1	1 772,3	1 735,3	2 977,5	3 548,8	2 860,5	12 894,4
Grupa A2	5 171,7	3 392,1	4 817,5	2 967,2	3 134,2	19 482,7
Grupa B, w tym:	38,5	26,2	236,6	120,2	19,7	441,2
Grupa B1	8,9	4,5	193,5	102,6	19,3	328,8
Grupa B2	29,6	21,7	43,1	17,6	0,4	112,4
Grupa C, w tym:	1560,3	1539,2	751,7	875	2272,7	6 998,9
Grupa C1	794,2	524,7	666,4	737,0	1 680,8	4 403,1
Grupa C2	766,1	1 014,5	85,3	138,0	591,9	2 595,8
Grupa D1	146,1	69,6	292,8	200,7	1 802,4	2 511,6
Inne	-	-	-	-	771,1	771,1

Dane zawarte w tabeli 1 nie są w pełni porównywalne, ponieważ w latach 1997 – 2000 nie uwzględniano pomocy publicznej udzielanej w rolnictwie.

Tabela nr 1a

Podział pomocy publicznej	Dynamika (%)				Udział (w %)				
	98/97	99/98	00/99	01/00	'97	'98	'99	'00	'01
Grupy – ogółem:									
w tym:	77,8	134,2	85,0	140,8	100	100	100	100	100
Grupa A, w tym:	73,8	152,0	83,6	92,0	79,9	75,9	86	84,5	55,2
Grupa A1	97,9	170,8	119,2	80,6	20,4	25,7	32,8	46,0	26,3
Grupa A2	65,6	142,0	61,6	105,6	59,5	50,2	53,2	38,5	28,9
Grupa B, w tym:	68,1	903,1	50,8	16,4	0,4	0,4	2,6	1,5	0,2
Grupa B1	50,6	4300	53,0	18,8	0,1	0,1	2,1	1,3	0,2
Grupa B2	73,3	198,6	40,8	2,3	0,3	0,3	0,5	0,2	0,0
Grupa C, w tym:	98,6	²	116,4	259,7	17,9	22,8	8,2	11,4	20,9
Grupa C1	66,1	126,3	110,6	228,1	9,1	7,8	7,3	9,6	15,5
Grupa C2	133,1	⁴	161,8	428,9	8,8	15,0	0,9	1,8	5,4
Grupa D1	47,7	420,4	68,5	898,1	1,7	1,0	3,2	2,6	16,6
Inne	-	-	-	-	-	-	-	-	7,1

Ogólna wartość pomocy udzielonej przedsiębiorcom w 2001 roku wyniosła 10 860,6 mln PLN, co stanowi 2 960,5 mln EURO (przyjmując średni kurs z 2001

⁴ W związku ze zmianą sposobu obliczania elementu pomocy w przypadku odraczania i rozkładania należności wobec PFRON i ZUS nie została podana dynamika tej formy pomocy. Dotychczasowy sposób liczenia elementu pomocy znacznie zawyżał jej wartość.

roku 1 EURO = 3,6685 PLN). Udzielona pomoc stanowiła 6,7% wartości dodanej brutto w przemyśle. W przeliczeniu na jednego pracującego w przemyśle wartość pomocy wyniosła 3 610,6 PLN (984,2 EURO). Pomoc publiczna udzielona w 2001 roku przedsiębiorcom stanowiła 1,5% Produktu Krajowego Brutto wobec 1,1% w 2000 roku. Pomoc publiczna udzielona w roku 2001 miała najwyższą wartość (w latach 1997 – 2001) i była o 40,8% większa od pomocy udzielonej w roku 2000.

W 2001 roku, podobnie jak w 2000 roku, najczęściej stosowane instrumenty pomocy należały do Grupy A – dotacje i ulgi podatkowe - 55,2%. W 1999 roku stanowiły one 86,0% udzielonej pomocy a w 2000 roku 84,5% pomocy ogółem. W pozostałych grupach w roku 2001 zwraca uwagę bardzo duża dynamika grupy D1 (898,1%) oraz grupy C (259,7%). W rezultacie nastąpił znaczny wzrost udziałów powyższych grup, które osiągnęły w roku 2001 (grupa D1 16,6% a grupa C 20,9%).

Sposób finansowania pomocy państwa w Polsce przedstawia się następująco:

Rok	Bezpośrednie wydatki (np.dotacje)	Uszczuplenia wpływów do budżetu (np. ulgi podatkowe, umorzenia)
2001	26,5 %	73,5 %
2000	47,3 %	52,7 %
1999	34,9 %	65,1 %
1998	34,5 %	65,5 %
1997	31,3 %	68,7 %

W całym porównywanym okresie bezpośrednie wydatki stanowiły mniejszą część udzielanej pomocy publicznej.

Analizując informacje syntetyczne charakteryzujące pomoc publiczną udzielaną przedsiębiorcom w latach 1997-2001 można wskazać następujące tendencje (zob. tab. 2 oraz tab.4 i 4a):

- wielkość i dynamika pomocy publicznej udzielonej w poszczególnych latach nie była skorelowana z kształtowaniem się podstawowych wskaźników makroekonomicznych (PKB, inflacja itp.) w gospodarce polskiej, lecz odzwierciedlała aktualną politykę rządu;
- wśród form pomocy dominowała grupa A (dotacje oraz zwolnienia podatkowe i funduszowe);
- kolejną częściej stosowaną formą pomocy była tzw. miękkie kredytowanie (grupa C) - pozostałe formy odgrywały mniejszą rolę, z wyjątkiem poręczeń (grupa D1) w roku 2001;
- większą część pomocy udzielono reagując na aktualne trudności (np. restrukturyzacja górnictwa lub zwolnienia podatkowe zadłużonych przedsiębiorstw) niż w ramach programów dotyczących przyszłościowych działań gospodarczych (specjalne strefy ekonomiczne, dostosowanie przedsiębiorstw do wymagań unijnych w zakresie ochrony środowiska i standardów technicznych, nakłady na B+R, itp.).

2. Przeznaczenie pomocy publicznej.

Tabela nr 2

Przeznaczenie pomocy	2001		2000*	
	Wartość pomocy w mln PLN	Udział (w %)	Wartość pomocy w mln PLN	Udział (w %)
OGÓŁEM, w tym:	10 860,6	100,0	7 712,0	100,0
POMOC HORYZONTALNA, w tym:	3 569,4	32,9	4 964	64,4
♦ badania i rozwój	95,0	2,7	94,4	1,2
♦ ochrona środowiska	80,4	2,3	350,59	4,5
♦ mali i średni przedsiębiorcy	61,9	1,7	6,17	0,1
♦ inwestycje energooszczędne	7,7	0,2	0,06	0,0
♦ utrzymanie poziomu zatrudnienia lub tworzenie nowych miejsc pracy	106,9	3,0	1 816,5	23,6
♦ szkolenia	466,7	13,1	0,02	0,0
♦ restrukturyzacja	2 123,5	59,5	478,83	6,2
♦ pomoc doraźna	128,4	3,6	-	-
♦ rehabilitacja i zatrudnianie osób niepełnosprawnych	198,0	5,5	-	-
♦ rozwój infrastruktury technicznej	233,6	6,5	-	-
♦ inne**	67,3	1,9	2 217,8	28,9
POMOC SEKTOROWA,*** w tym:	2 700,3	24,9	2 323,8	30,1
Sektor hutnictwa żelaza i stali, z tego:	26,7	1,0	21,26	0,3
♦ badania i rozwój	0,0	0,0	b.d.	b.d.
♦ ochrona środowiska lub inwestycje energooszczędne	0,0	0,0	b.d.	b.d.
♦ zaprzestanie lub ograniczenie prowadzenia działalności przez przedsiębiorcę	0,1	0,4	b.d.	b.d.
♦ restrukturyzacja zatrudnienia	25,4	94,1	b.d.	b.d.
♦ inne	1,2	4,5	b.d.	b.d.
Sektor budownictwa okrętowego, w tym:	9,3	0,3	b.d.	b.d.
♦ restrukturyzacja	1,2	12,8	b.d.	b.d.
♦ pomoc doraźna	0,0	0,0	b.d.	b.d.
♦ likwidacja zdolności produkcyjnych	0,0	0,0	b.d.	b.d.
♦ inwestycje na innowacje	0,0	0,0	b.d.	b.d.
♦ regionalna pomoc inwestycyjna	0,0	0,0	b.d.	b.d.
♦ ochrona środowiska lub inwestycje energooszczędne	0,0	0,0	b.d.	b.d.
♦ badania i rozwój	0,0	0,0	b.d.	b.d.
♦ inne	8,1	87,2	b.d.	b.d.
Sektor górnictwa węgla, w tym:	2 649,2	98,1	1390,8	18,0
♦ restrukturyzacja	2 644,6	99,8	b.d.	b.d.
♦ badania i rozwój	0,0	0,0	b.d.	b.d.
♦ ochrona środowiska lub inwestycje energooszczędne	0,5	0,0	b.d.	b.d.
♦ inne	4,1	0,2	b.d.	b.d.
Sektor włókien syntetycznych, w tym:	0,2	0,0	b.d.	b.d.
♦ inwestycje	0,0	0,0	b.d.	b.d.
♦ badania i rozwój	0,0	0,0	b.d.	b.d.

♦ ochrona środowiska lub inwestycje energooszczędne	0,0	0,0	b.d.	b.d.
♦ szkolenia	0,0	0,0	b.d.	b.d.
♦ restrukturyzacja	0,2	100,0	b.d.	b.d.
♦ inne	0,0	0,0	b.d.	b.d.
Sektor motoryzacyjny, w tym:	6,6	0,2	b.d.	b.d.
♦ restrukturyzacja	0,3	5,0	b.d.	b.d.
♦ inwestycje na innowacje	0,0	0,0	b.d.	b.d.
♦ pomoc regionalna na inwestycje	0,0	0,0	b.d.	b.d.
♦ ochrona środowiska lub inwestycje energooszczędne	0,0	0,0	b.d.	b.d.
♦ badania i rozwój	0,0	0,0	b.d.	b.d.
♦ szkolenia	0,2	2,8	b.d.	b.d.
♦ inne	6,1	92,3	b.d.	b.d.
Sektor żeglugi morskiej, w tym:	8,3	0,3	b.d.	b.d.
♦ restrukturyzacja	0,0	0,0	b.d.	b.d.
♦ utrzymanie poziomu zatrudnienia	0,0	0,0	b.d.	b.d.
♦ inwestycje, w tym na poprawę bezpieczeństwa morskiego	8,3	99,9	b.d.	b.d.
♦ szkolenia specjalistyczne	0,0	0,0	b.d.	b.d.
♦ ochrona środowiska morskiego lub inwestycje energooszczędne	0,0	0,0	b.d.	b.d.
♦ badania i rozwój	0,0	0,0	b.d.	b.d.
♦ inne	0,0	0,0	b.d.	b.d.
POMOC REGIONALNA, w tym:	48,2	0,4	284,3	3,7
♦ pomoc w celu wspierania nowych inwestycji lub tworzenia nowych miejsc pracy związanych z daną inwestycją	29,8	61,8	b.d.	b.d.
♦ pomoc na pokrycie kosztów bieżących działalności	18,4	38,2	b.d.	b.d.
Rolnictwo****.	2 383,9	21,9	b.d.	b.d.
INNE TYTUŁY, w tym:	2 112,0	19,4	b.d.	b.d.
♦ pomoc udzielana w celu naprawienia szkód wyrządzonych przez klęski żywiołowe lub inne nadzwyczajne zdarzenia	2,5	0,1	b.d.	b.d.
♦ pomoc o charakterze socjalnym dla indywidualnych konsumentów bez dyskryminacji ze względu na pochodzenie towarów	0,2	0,0	b.d.	b.d.
♦ pomoc udzielana w celu likwidacji poważnych zakłóceń w gospodarce o charakterze ponadsektorowym	0,0	0,0	b.d.	b.d.
♦ pomoc udzielana w celu wsparcia krajowych przedsiębiorców działających w ramach przedsięwzięcia gospodarczego podejmowanego w interesie europejskim	0,0	0,0	b.d.	b.d.
♦ pomoc udzielana w celu promowania kultury, nauki i oświaty oraz ochrony dziedzictwa kulturowego	0,5	0,0	b.d.	b.d.
♦ pomoc stanowiąca rekompensatę dla przedsiębiorcy z tytułu realizacji zadań publicznych	1 893,7	89,7	b.d.	b.d.
♦ inne	215,1	10,2	b.d.	b.d.
Brak danych o przeznaczeniu pomocy.	46,8	0,4	139,6	1,8

* W związku z faktem, iż w roku 2000 nie obowiązywała ustawa o pomocy publicznej, a co za tym idzie nie istniały szczegółowe uregulowania w zakresie przeznaczenia pomocy dane zawarte w kolumnach dotyczących 2000 roku przedstawione zostały tylko w zakresie przeznaczeń porównywalnych z rokiem 2001.

** W przeznaczeniu „inne” w przypadku pomocy horyzontalnej w roku 2000 mieszczą się następujące pozycje: handel, inwestycje zagraniczne, inwestycje, pomoc operacyjna, prywatyzacja i inne cele.

*** W kwocie pomocy o przeznaczeniu sektorowym w 2000 roku uwzględniono pomoc udzieloną w innych sektorach niż obecne „sektory wrażliwe” tj. sektorze transportu, kopalnictwa rud metali pozostałego górnictwa i kopalnictwa oraz innych na łączną kwotę 911,77 mln PLN, co stanowi 11,8% kwoty pomocy.

**** Brak danych o pomocy udzielonej w rolnictwie w 2000 roku.

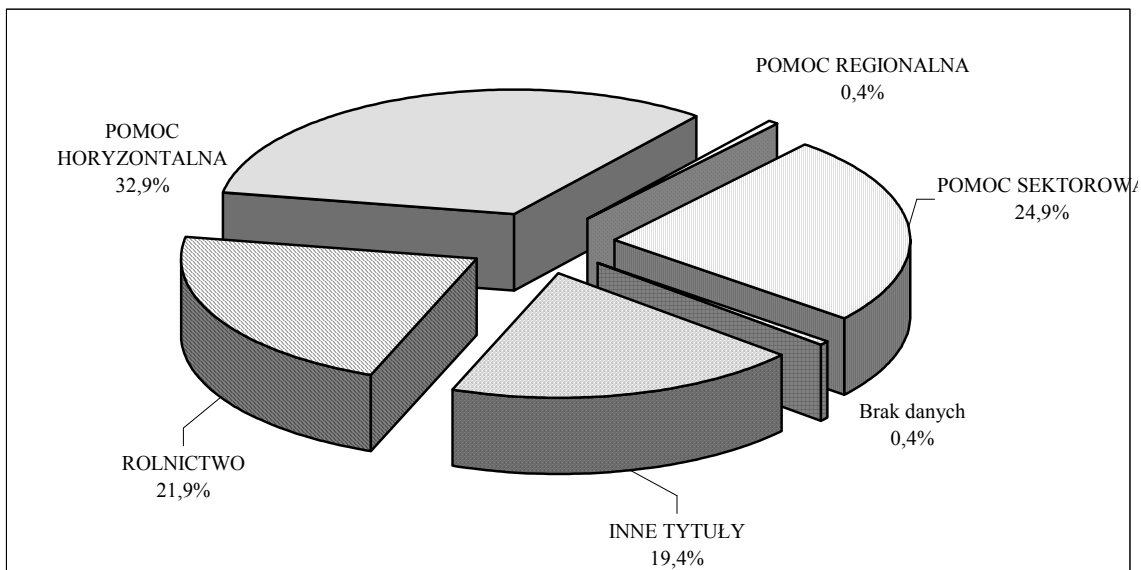
Pomoc horyzontalna udzielona w roku 2001 stanowiła 32,9% ogólnej wartości pomocy udzielonej w roku 2001 (3 569,4 mln PLN), z tego największa część została udzielona na restrukturyzację – 2 123,5 mln PLN, następnie, szkolenia – 466,7 mln PLN i rozwój infrastruktury technicznej - 233,6 mln PLN. Najmniej pomocy udzielono na inwestycje energooszczędne 67,3 mln PLN, tj. 2,2% wartości udzielonej pomocy horyzontalnej. Pomoc horyzontalna była w roku 2001 niższa o ponad 1 394 mln PLN niż w roku poprzednim a jej udział procentowy zmniejszył się o ponad 31 punktów procentowych.

Niespełna jedna czwarta ogólnej wartości pomocy udzielonej w 2001 roku to pomoc sektorowa 2 700,3 mln PLN (24,9%). Na tak wysoki udział składa się głównie pomoc udzielona przedsiębiorcom działającym w sektorze górnictwa węgla 2 649,2 mln PLN (98,1%), najmniej natomiast otrzymali przedsiębiorcy z sektora włókien syntetycznych 0,2 mln PLN. Z danych wynika, iż przeznaczenie większość pomocy udzielonej przedsiębiorcom w sektorze budownictwa okrętowego – 8,3 mln PLN oraz sektorze motoryzacyjnym – 6,6 mln PLN, zostało określone jako „inne”.

Ponad jedna piąta ogólnej wartości pomocy, tj. 2 383,9 mln PLN (21,9%), została udzielona przedsiębiorcom prowadzącym działalność w zakresie rolnictwa, łowiectwa, leśnictwa oraz rybactwa i rybołówstwa. Wartość pomocy udzielonej na inne tytuły wyniosła – 2 112,9 mln PLN (19,4% ogółu wartości pomocy), z czego 1 893,7 mln PLN stanowiła pomoc będącą rekompensatą dla przedsiębiorców z tytułu realizacji zadań publicznych. Pomoc regionalna to tylko 0,4% ogółu udzielonej pomocy, w tym większość 29,8 mln PLN zostało przeznaczone na pomoc w celu wspierania nowych inwestycji lub tworzenia nowych miejsc pracy związanych z daną inwestycją. Pomoc regionalna udzielona w roku 2001 była aż ponad pięciokrotnie niższa niż w roku poprzednim.

Przeznaczenie pomocy publicznej w roku 2001

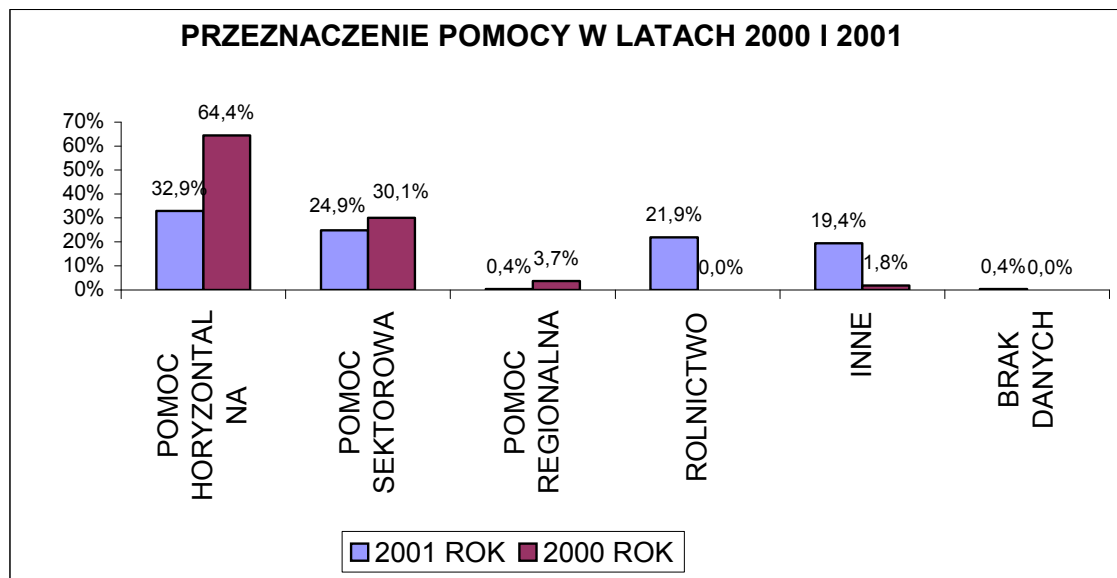
Wykres nr 1

W 2001 roku z pomocy publicznej skorzystało 776 506 beneficjentów, w tym ok. 685 000 to przedsiębiorcy prowadzący działalność w zakresie rolnictwa.

Porównanie przeznaczenia pomocy publicznej w latach 2000 – 2001

Wykres 1a

Przedstawiony powyżej wykres porównuje przeznaczenie pomocy publicznej udzielonej w latach 2000 i 2001. Należy wziąć pod uwagę fakt, iż w 2000 roku nie zbadano pomocy w rolnictwie.

3. Pomoc publiczna według województw

Wartość udzielonej pomocy w roku 2001, w podziale na województwa według siedziby beneficjenta pomocy przedstawia się następująco:

Tabela nr 3

Nazwa województwa	Wartość pomocy (w mln PLN)	Udział (w %)
Ogółem, w tym:	10 860,6	100
Dolnośląskie	134,8	1,2
Kujawsko-pomorskie	75,2	0,7
Lubelskie	54,6	0,5
Lubuskie	33,9	0,3
Łódzkie	141,3	1,3
Małopolskie	239,9	2,2
Mazowieckie	2 830,8	26,1
Opolskie	41,3	0,4
Podkarpackie	100,1	0,9
Podlaskie	45,1	0,4
Pomorskie	143,3	1,3
Śląskie	2 709,1	24,9
Świętokrzyskie	71,3	0,7
Warmińsko-mazurskie	72,5	0,7
Wielkopolskie	221,9	2,0
Zachodniopomorskie	86,2	0,8
Brak informacji	3 859,3	35,5

Ponad jedna czwarta ogólnej wartości pomocy została udzielona przedsiębiorcom prowadzącym działalność gospodarczą na terenie województwa mazowieckiego (26,1%). Niewiele mniej (24,9%) otrzymali przedsiębiorcy z województwa śląskiego. Udział pomocy udzielonej beneficjentom z innych województw kształtował się na poziomie poniżej 2,2%, przy braku informacji o lokalizacji beneficjentów pomocy o wartości 35,5% ogólnej kwoty pomocy.

4. Pomoc publiczna według instytucji udzielających pomocy.

Podział pomocy publicznej w roku 2001 według instytucji udzielających pomocy przedstawiono w tabeli 4. Zwraca uwagę stosunkowo mały udział instytucji regionalnych (marszałkowie województw, starostowie i gminy – łącznie 4,2% udzielonej pomocy). Do największych dysponentów środków budżetowych w roku 2001 zaliczyć należy Urzędy Skarbowe - 19,1% ogólnej wartości pomocy oraz Ministra Finansów – 18,1% ogólnej wartości pomocy). Łączna wartość pomocy udzielonej przez te organy wyniosła 4 042,6 (37,2% ogólnej wartości pomocy). Istotną rolę w udzielaniu pomocy publicznej odgrywały także Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Ministerstwo Gospodarki oraz Zakład Ubezpieczeń Społecznych (odpowiednio 15,5%, 11,7% i 10,4% pomocy publicznej w 2001r.).

Struktura pomocy publicznej w roku 2001 oraz w roku 2000, według udzielających ją instytucji, była odmienna (por. tabele 4-4a). Istotne różnice dotyczą przede wszystkim:

- Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, która w roku 2001 wydała 1 679,5 mln PLN więcej środków na pomoc publiczną.

- Ministerstwa Infrastruktury, które w roku 2001 rozdysponowało pomoc publiczną na kwotę o 480 mln PLN mniejszą niż łącznie Ministerstwa Transportu i Łączności w roku 2000 (blisko dwukrotnie mniej środków).
- Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, który w związku ze znacznym pogorszeniem sytuacji gospodarczej przedsiębiorstw i koniecznością wspierania procesów restrukturyzacyjnych w roku 2001 udzielił 1 022,3 mln PLN więcej pomocy niż w roku 2000 (dynamika 1070%).
- Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, który w roku 2001 udzielił pomocy na kwotę o 415 mln PLN mniejszą (ok. 40% mniej).
- Agencji Rozwoju Przemysłu SA, która mimo pogorszenia sytuacji gospodarczej przemysłu krajowego, udzieliła pomocy na kwotę o 106 mln PLN mniejszą (spadek ok. 10-krotny).
- Agencja Rynku Rolnego, która w roku 2001 dysponowała środkami pomocowymi na kwotę ok. 180 mln PLN wyższą (dynamika ok. 645%).

INSTYTUCJE UDZIELAJĄCE POMOCY PUBLICZNEJ (ŁĄCZNIE Z ULGAMI SYSTEMOWYMI) W ROKU 2001.

Tabela nr 4

Nazwa instytucji	Grupa A		Grupa B		Grupa C		Grupa D	Grupa E	Wartość pomocy w mln PLN	Udział w %
	Grupa A1 Dotacje	Grupa A2 Subsydia podatkowe	Grupa B1A Wniesienie kapitału do spółki	Grupa B2A Konwersja zadłużenia na kapitał	Grupa C1A Kredyty preferencyjne i warunkowo umorzone	Grupa C2A Odroczenie i rozłożenie na raty płatności	Grupa D1A Poręczenia i gwarancje kredytowe	Grupa E Inne		
Ministerstwo Finansów	11,6	-	-	-	-	-	1 798,5	160,3	1 970,4	18,1
Ministerstwo Gospodarki	1 267,6	-	-	-	-	-	-	-	1 267,6	11,7
Ministerstwo Infrastruktury	637,5	-	-	-	-	-	-	-	637,5	5,9
Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi	292,8	-	-	-	-	-	-	-	292,8	2,7
Ministerstwo Skarbu Państwa	8,1	14,9	-	-	-	-	-	4,9	28	0,3
Ministerstwo Środowiska	-	1,7	-	-	-	0,2	-	-	1,9	0,0
Komitet Badań Naukowych	85,8	-	-	-	-	-	-	-	85,8	0,8
Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	37,3	0,8	-	-	15,5	-	-	-	53,6	0,5
Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	2,6	-	0,0	-	32,8	0,2	-	0,1	35,8	0,3
Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	324,7	184,2	-	-	7,9	129,2	-	-	646,0	5,9
Rada FGŚP	-	-	-	0,0	13,6	2,6	-	5,9	22,1	0,2
Zakład Ubezpieczeń Społecznych	-	1001,7	-	-	-	124,1	-	1,0	1 126,8	10,4
Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa	7,7	-	1,6	0,3	1,1	-	0,5	217,9	229,1	2,1
Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	-	-	0,1	-	1586,2	-	3,0	90,2	1 679,5	15,5
Agencja Rynku Rolnego	-	-	-	-	-	-	-	212,9	212,9	2,0
Agencja Rozwoju Przemysłu S. A.	-	-	3,7	-	4,8	-	0,2	2,2	10,8	0,1
Agencja Techniki i Technologii	-	-	-	-	1,4	-	-	-	1,4	0,0
Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości	21,3	-	-	-	4,6	-	-	-	25,8	0,2
Urzędy i Izby Skarbowe	0,7	1 780,3	-	-	-	268,2	-	23,0	2 072,2	19,1
Marszałkowie województw	40,0	0,1	-	-	1,6	0,0	-	0,3	42	0,4
Starostowie	100,6	0,8	-	-	9,6	2,2	-	31,7	144,9	1,3
Gminy	22,2	149,7	13,9	-	1,7	65,3	0,2	20,7	273,7	2,5
Pomoc publiczna ogółem (w mln PLN)	2860,5	3 134,2	19,3	0,4	1 680,8	591,9	1 802,4	771,1	10 860,6	100

INSTYTUCJE UDZIELAJĄCE POMOCY (ŁĄCZNIE Z ULGAMI SYSTEMOWYMI) W ROKU 2000.

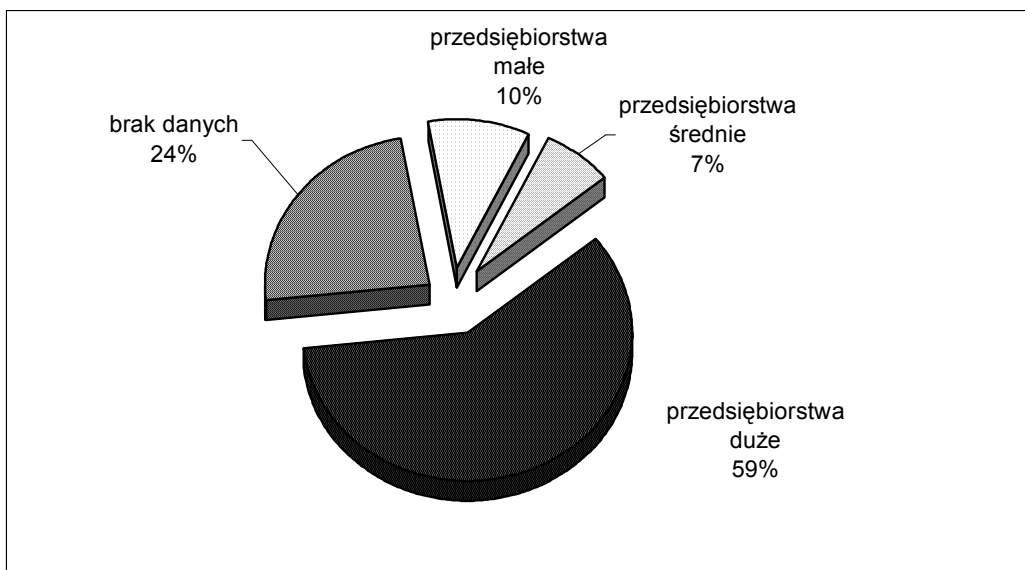
Tabela nr 4a

Nazwa instytucji	Grupa A		Grupa B		Grupa C		Grupa D	Wartość pomocy w mln PLN	Udział w %
	Grupa A1 Dotacje	Grupa A2 Subsydia podatkowe	Grupa B1A Wniesienie kapitału do spółki	Grupa B2A Konwersja zadłużenia na kapitał	Grupa C1A Kredyty preferencyjne i warunkowo umorzone	Grupa C2A Odroczenie i rozłożenie na raty płatności	Grupa D1A Poręczenia i gwarancje kredytowe		
Ministerstwo Finansów	23,01	2 436,0	-	-	-	21,6	158,0	2 638,6	34,2
Ministerstwo Gospodarki	1 560,2	135,8	-	-	-	-	-	1 696,0	22,0
Ministerstwo Łączności	47,7	70,2	-	-	-	-	-	117,9	1,5
Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi	-	-	-	-	155,2	-	-	155,2	2,0
Ministerstwo Skarbu Państwa	9,3	-	-	0,015	-	-	-	9,3	0,1
Ministerstwo Transportu i Gospodarki Morskiej	999,4	-	-	-	-	-	-	999,4	13,0
Komitet Badań Naukowych	93,5	-	-	-	-	-	-	93,5	1,2
Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	48,9	16,9	3,5	0,01	51,0	21,8	-	142,1	1,8
Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	15,6	0,05	6,0	0,5	114,5	-	-	136,6	1,8
Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	739,2	142,0	-	-	176,3	3,9	-	1 061,4	13,8
Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych	-	-	-	3,6	31,1	31,7	-	66,4	0,9
Fundusz Pracy	11,9	-	-	-	2,09	-	-	14,0	0,2
Zakład Ubezpieczeń Społecznych	-	88,7	-	-	-	15,8	-	104,6	1,4
Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa	0,2	46,3	17,4	0,8	12,4	2,0	1,5	80,6	1,0
Agencja Restrukturyzacji o Modernizacji Rolnictwa	-	-	-	-	168,2	-	0,1	168,3	2,2
Agencja Rynku Rolnego	-	-	-	-	-	-	33,3	33,3	0,4
Agencja Rozwoju Przemysłu S. A.	-	-	75,8	12,8	25,4	-	3,2	117,2	1,5
Agencja Techniki i Technologii	-	-	-	-	1,0	-	-	1,0	0,0
Bank Gospodarstwa Krajowego	-	-	-	-	-	-	4,6	4,6	0,1
Główny Inspektorat Ochrony Środowiska	-	31,3	-	-	-	41,0	-	72,3	0,9
Pomoc publiczna ogółem (w mln PLN)	3 548,8	2 967,3	102,6	17,6	737,0	138,0	200,7	7 712,0	100,0

5. Pomoc publiczna według beneficjentów.

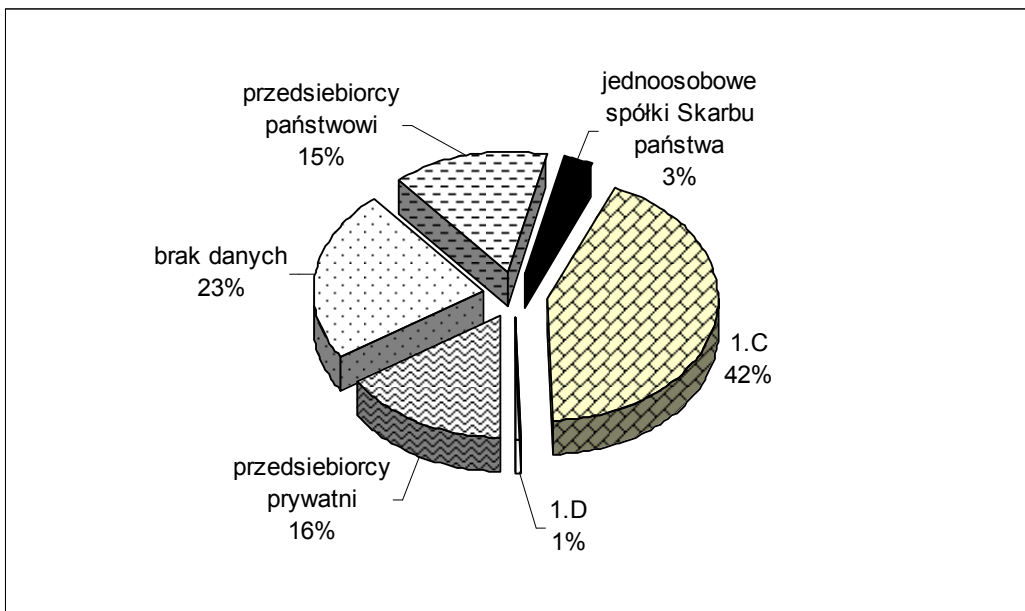
WARTOŚĆ UDZIELONEJ POMOCY ZE WZGLĘDU NA WIELKOŚĆ BENEFICJENTA

Wykres nr 2

WARTOŚĆ UDZIELONEJ POMOCY ZE WZGLĘDU NA FORMĘ PRAWNĄ BENEFICJENTA

Wykres nr 3

1.C - spółki, w których jednostka samorządu terytorialnego posiada 100% akcji lub udziałów.

1.D - spółki akcyjne lub spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, w stosunku do których Skarb Państwa, jednostka samorządu terytorialnego oraz państwowa lub komunalna jednostka organizacyjna są podmiotami dominującymi.

W podziale pomocy publicznej w roku 2001 według rodzajów beneficjentów największą część pomocy otrzymały przedsiębiorstwa duże (59% wg wielkości beneficjentów) oraz spółki będące 100% własnością jednostek samorządu terytorialnego (42% wg formy prawnej beneficjenta).

6. Charakterystyka ogólna pomocy publicznej w poszczególnych grupach.

Poniżej przedstawiono informacje charakteryzujące pomoc publiczną udzieloną w roku 2001 w podziale na wyodrębnione grupy.

GRUPA A1 – DOTACJE

Tabela nr 5

Formy pomocy	Wartość pomocy (mln PLN)	Udział (w %)
Grupa A1 - dotacje ogółem, w tym:	2 860,5	26,3
dotacje	2 690,8	94,1
dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych (bezpośrednio dla przedsiębiorców)	169,7	5,9

W roku 2001, z budżetu państwa przeznaczono na pomoc publiczną w formie dotacji 2 860,5 mln PLN, co stanowiło 26,3% ogółu pomocy udzielonej w tym roku. Do grupy dotacji zaliczamy dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych wypłacane bezpośrednio dla przedsiębiorców, które stanowiły 5,9% udziału w grupie.

GRUPA A2 - SUBSYDIA PODATKOWE

Tabela nr 6

Formy pomocy	Wartość pomocy (mln PLN)	Udział (w %)
Grupa A2 - subsydia podatkowe ogółem, w tym:	3 134,2	100,0
zwolnienie z podatku	1 273,4	40,6
odliczenie od podatku	188,4	6,0
obniżka lub zmniejszenie, powodujące obniżenie podstawy opodatkowania lub wysokości podatku	264,3	8,4
obniżenie wysokości opłaty	1,0	0,0
zwolnienie z opłaty	0,4	0,0
zaniechanie poboru podatku	3,1	0,1
zaniechanie poboru opłaty	0,1	0,0
umorzenie zaległości podatkowej	189,9	6,1
umorzenie odsetek od zaległości podatkowej	191,0	6,1
umorzenie opłaty (składki, wpłaty)	1 016,9	32,4
umorzenie odsetek za zwłokę z tytułu opłaty (składki, wpłaty)	3,2	0,1
umorzenie kar	0,05	0,0
oddanie do korzystania mienia będącego własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego i ich związków na warunkach korzystniejszych dla przedsiębiorcy od oferowanych na rynku	1,04	0,0
zbycie mienia będącego własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego i ich związków na warunkach korzystniejszych od oferowanych na rynku	1,5	0,0
kontyngenty taryfowe	b.d	-

W roku 2001 subsydia podatkowe stanowiły 28,9% ogółu udzielonej pomocy. W porównaniu z rokiem 2000 ich wartość wzrosła o 167 mln PLN (5,6%). W strukturze subsydiów podatkowych największy udział miało zwolnienie z podatku 40,6% oraz umorzenie opłaty składki wpłaty) – 32,4%.

GRUPA B - SUBSYDIA KAPITAŁOWO-INWESTYCYJNE

Tabela nr 7

Grupa	Formy pomocy	Wartość pomocy (w mln PLN)	
		2000	2001
	Subsydia kapitałowo-inwestycyjne ogółem, w tym:	120,2	19,7
B1 A	- wniesienie kapitału do spółki	102,6	19,3
B2 A	- konwersja zadłużenia przedsiębiorstwa na kapitał	17,6	0,4

W 2001 roku subsydia kapitałowo inwestycyjne stanowiły tylko 0,2% łącznej wartości pomocy i dotyczyły głównie wniesienia kapitału do spółki 19,3 mln PLN (98,0%). W stosunku do roku 2000 wartość pomocy w grupie B zmalała o 100,5 mln PLN (83,6%).

GRUPA C - "MIĘKKIE KREDYTOWANIE"

Tabela nr 8

Formy pomocy	Wartość pomocy (w mln PLN)	Udział (w %)
Grupa C1A- Pożyczki preferencyjne i warunkowo umorzone ogółem, w tym:	1 680,8	100
pożyczka preferencyjna	85,7	5,0
kredyt preferencyjny	-	-
dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych (dla banków)	1 573,6	93,6
pożyczki warunkowo umorzone	21,5	1,4

W grupie pożyczek preferencyjnych i warunkowo umorzonych zanotowano ponad dwukrotny (128%) wzrost wartości pomocy, z 737,0 mln PLN w 2000 roku do 1 680,8 mln PLN roku 2001 (15,5% ogółu). W przeważającej większości - 93,6% pomoc w tej grupie udzielana była w formie dopłat do oprocentowania kredytów bankowych (dla banków) 1 573,6 mln PLN, z czego 1568,9 mln PLN udzielone zostało przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z przeznaczeniem na cele związane z rolnictwem i rybołówstwem.

Tabela nr 9

Formy pomocy	Wartość pomocy (w mln PLN)	Udział (w %)
Grupa C2A - Odroczenie i rozłożenie na raty płatności wobec budżetu i funduszu ogółem, w tym:	591,9	100
odroczenie terminu płatności podatku	229,2	38,7
rozłożenie na raty płatności podatku	98,0	16,6
rozłożenie na raty płatności zaległości podatkowej	132,4	22,4
odroczenie terminu płatności opłaty (składki, wpłaty)	19,9	3,4
rozłożenie na raty opłaty (składki, wpłaty)	111,9	18,9
odroczenie terminu płatności kary	0,5	0,1
rozłożenie na raty kary	0,02	0,0

W 2001 roku, pomoc udzielona w formie odroczenia i rozłożenia na raty płatności wobec budżet i funduszy stanowiła 5,4% wartości pomocy udzielonej we wszystkich formach. W stosunku do roku poprzedniego, wartość pomocy w tej grupie wzrosła ponad czterokrotnie (328,9%). Największy udział w grupie zanotowano dla pomocy udzielonej w formie odroczenia terminu płatności podatku 38,7% (229,2 mln PLN).

GRUPA D - PORĘCZENIA I GWARANCJE KREDYTOWE

W 2001 roku wartość pomocy w formie poręczeń i gwarancji wyniosła 1 802,4 mln PLN. W porównaniu z 2000 rokiem wartość pomocy w tej formie wzrosła o 798,1%. Skorzystało z niej 29 beneficjentów.

IV. OPIS POSZCZEGÓLNYCH GRUP POMOCY

1. GRUPA A - DOTACJE I ULGI PODATKOWE

1.1. GRUPA A1 - DOTACJE

2 860,5 mln PLN

W 2001 roku udzielono przedsiębiorcom dotacji w wysokości 2 860,5 mln PLN. Z tej formy pomocy skorzystało około 37 770 beneficjentów, w tym 6 030 to przedsiębiorcy prowadzący działalność gospodarczą w rolnictwie. Zwraca uwagę wysoki i systematyczny udział pomocy udzielanej górnictwu oraz transportowi lądowemu i wodnemu.

Tabela nr 10

Sekcje PKD	Dział PKD	Nazwa działu PKD	Wartość pomocy (w mln PLN)			Udział w %		
			1999	2000	2001	1999	2000	2001
		Dotacje ogółem, w tym:	2 977,5	3 548,8	2 860,5	100	100	100
C – górnictwo i kopalnictwo	10	Górnictwo węgla kamiennego i brunatnego	1 329,4	1 394,0	1 123,2	44,7	39,3	39,3
	13	Kopalnictwo rud metali	17,1	16,0	17,3	0,6	0,5	0,6
	14	Pozostałe górnictwo i kopalnictwo	103,5	117,9	85,7	3,5	3,3	3,0
D – przetwórstwo przemysłowe	17	Produkcja tkanin	5,5	4,2	8,7	0,2	0,1	0,3
	24	Produkcja chemikaliów, wyrobów chemicznych i włókien sztucznych	15,7	18,1	5,8	0,5	0,5	0,2
	27	Produkcja metali	55,3	53,4	40,5	1,9	1,5	1,4
	28	Produkcja metalowych wyrobów gotowych z wyjątkiem maszyn i urządzeń	10,2	9,5	17,3	0,3	0,3	0,6
	29	Maszyny i urządzenia gdzie indziej nie sklasyfikowane	14,2	23,8	11,1	0,5	0,7	0,4
	31	Produkcja maszyn i aparatury radiowej, telewizyjnej i komunikacyjnej	12,7	8,2	17,2	0,4	0,2	0,6
	34	Produkcja pojazdów mechanicznych, przyczep i naczep	11,5	3,7	5,4	0,4	0,1	0,2
	35	Pozostały sprzęt transportowy	6,9	11,4	10,3	0,2	0,3	0,4
F – budownictwo	45	Budownictwo	9,5	30,0	16,7	0,3	0,9	0,6
I – transport, gospodarka magazynowa i łączność	60, 61	Transport lądowy i wodny	392,8	999,4	664,0	13,2	28,2	23,2
	62	Transport powietrzny	9,8	0,0	0,0	0,3	0,0	0,0
	64	Poczta i telekomunikacja	53,1	47,7	11,1	1,8	1,3	0,4
		Pozostałe działy	929,8	811,4	826,2	31,2	22,9	28,9

Przeznaczenie pomocy udzielonej w formie dotacji

Tabela nr 11

Przeznaczenie pomocy	Wartość pomocy (w mln PLN)	Udział (w %)
OGÓŁEM DOTACJE, w tym:	2 860,5	100,0
POMOC HORYZONTALNA, w tym:	610,2	21,3
♦ badania i rozwój	86,3	14,1
♦ ochrona środowiska	39,1	6,4
♦ mali i średni przedsiębiorcy	25,7	4,2
♦ inwestycje energooszczędne	0,2	0,0
♦ utrzymanie poziomu zatrudnienia lub tworzenie nowych miejsc pracy	68,2	11,2
♦ szkolenia	48,4	7,9
♦ pomoc restrukturyzacyjna	0,0	0,0
♦ pomoc doraźna	0,1	0,0
♦ rehabilitacja i zatrudnianie osób niepełnosprawnych	98,7	16,2
♦ rozwój infrastruktury technicznej	231,9	38,0
♦ inne	11,6	1,9
POMOC SEKTOROWA, w tym:	1 242,6	43,4
Sektor hutnictwa żelaza i stali, w tym:	25,4	2,0
♦ restrukturyzacja zatrudnienia	25,4	100
Sektor górnictwa węgla, w tym:	1 208,9	97,3
♦ restrukturyzacja	1 208,9	100
Sektor żeglugi morskiej, w tym:	8,3	0,7
♦ inwestycje, w tym na poprawę bezpieczeństwa morskiego	8,3	100
POMOC REGIONALNA, w tym:	4,5	0,2
♦ pomoc w celu wspierania nowych inwestycji lub tworzenia nowych miejsc pracy związanych z daną inwestycją	3,0	66,6
♦ pomoc na pokrycie kosztów bieżących działalności	1,5	33,3
Rolnictwo	292,8	10,2
INNE TYTUŁY, w tym:	697,3	24,4
♦ pomoc udzielana w celu naprawienia szkód wyrządzonych przez klęski żywiołowe lub inne nadzwyczajne zdarzenia	0,3	0,0
♦ pomoc o charakterze socjalnym dla indywidualnych konsumentów bez dyskryminacji ze względu na pochodzenie towarów	0,1	0,0
♦ pomoc stanowiąca rekompensatę dla przedsiębiorcy z tytułu realizacji zadań publicznych	640,2	91,8
♦ inne	56,7	8,1
Brak danych o przeznaczeniu pomocy	13,1	0,5

1.1.3. ORGANY UDZIELAJĄCE DOTACJI

W 2001 roku pomoc publiczna w formie dotacji udzielana była przez następujące instytucje:

Tabela nr 12

Organ udzielający pomocy	Wartość pomocy (w mln PLN)	Przeznaczenie dotacji
OGÓŁEM DOTACJE, w tym:	2 860,5	
Minister Finansów	11,6	brak danych o przeznaczeniu pomocy
Urzędy i Izby Skarbowe	0,7	pomoc o charakterze socjalnym dla indywidualnych konsumentów bez dyskryminacji ze względu na pochodzenie towarów
Minister Gospodarki	1 267,6	w tym:
	1,7	mali i średni przedsiębiorcy
	25,4	restrukturyzacja zatrudnienia w sektorze hutnictwa żelaza i stali
	1 208,9	restrukturyzacja w sektorze górnictwa węgla
	31,6	inne
Minister Infrastruktury	637,5	w tym:
	231,8	rozwój infrastruktury technicznej
	8,3	inwestycje w sektorze żeglugi morskiej
	386,4	pomoc stanowiąca rekompensatę dla przedsiębiorcy z tytułu realizacji zadań publicznych
	10,9	inne
Minister Skarbu Państwa	8,1	inne
Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi	292,8	rolnictwo, rybołówstwo i rybactwo
Przewodniczący KBN	85,8	badania i rozwój
Prezes NFOŚiGW	37,3	ochrona środowiska
Prezesi WFOŚiGW	2,6	w tym:
	0,05	badania i rozwój
	1,4	ochrona środowiska
	0,2	inwestycje energooszczędne
	0,01	szkolenia
	0,1	pomoc udzielana w celu naprawienia szkód wyrządzonych przez klęski żywiołowe lub inne nadzwyczajne zdarzenia
	0,01	pomoc udzielana w celu promowania kultury, nauki i oświaty oraz ochrony dziedzictwa kulturowego
	0,05	inne
	0,8	brak danych o przeznaczeniu pomocy
Prezes PFRON	324,7	w tym:
	0,5	badania i rozwój
	29,3	utrzymanie poziomu zatrudnienia lub tworzenie nowych miejsc pracy
	0,02	pomoc doraźna
	69,4	rehabilitacja i zatrudnianie osób niepełnosprawnych

Organ udzielający pomocy	Wartość pomocy (w mln PLN)	
	217,3	pomoc stanowiąca rekompensatę dla przedsiębiorcy z tytułu realizacji zadań publicznych
	8,2	inne
Prezes PARP	21,3	w tym:
	19,5	mali i średni przedsiębiorcy
	1,3	pomoc regionalna – w celu wspierania inwestycji lub tworzenia nowych miejsc pracy
	0,5	inne
Prezes AWRSP	7,7	utrzymanie poziomu zatrudnienia lub tworzenie nowych miejsc pracy
Starostowie powiatów	100,6	w tym:
	0,02	badania i rozwój
	2,8	mali i średni przedsiębiorcy
	27,0	utrzymanie poziomu zatrudnienia lub tworzenie nowych miejsc pracy
	47,2	szkolenia
	22,7	rehabilitacja i zatrudnianie osób niepełnosprawnych
	0,3	pomoc stanowiąca rekompensatę dla przedsiębiorcy z tytułu realizacji zadań publicznych
	0,03	inne
	0,5	brak danych o przeznaczeniu pomocy
Marszałkowie województw	40,0	w tym:
	1,5	mali i średni przedsiębiorcy
	0,6	utrzymanie poziomu zatrudnienia lub tworzenie nowych miejsc pracy
	0,4	szkolenia
	1,7	pomoc regionalna – w celu wspierania inwestycji lub tworzenia nowych miejsc pracy
	35,8	pomoc stanowiąca rekompensatę dla przedsiębiorcy z tytułu realizacji zadań publicznych
Prezydenci, burmistrzowie oraz wójtowie gmin	22,2	w tym:
	0,3	ochrona środowiska
	0,1	mali i średni przedsiębiorcy
	3,5	utrzymanie poziomu zatrudnienia lub tworzenie nowych miejsc pracy
	0,2	szkolenia
	0,2	pomoc doraźna
	6,6	rehabilitacja i zatrudnianie osób niepełnosprawnych
	0,08	rozwój infrastruktury technicznej
	1,5	pomoc regionalna – na pokrycie kosztów bieżących działalności
	0,7	pomoc stanowiąca rekompensatę dla przedsiębiorcy z tytułu realizacji zadań publicznych
	9,1	inne

1.2. GRUPA A2 - SUBSYDIA PODATKOWE**3134,2 mln PLN**

Grupa ta stanowi uszczuplenia budżetu państwa z tytułu ulg podatkowych oraz umorzeń należności budżetowych lub należności funduszy, na które składki są obowiązkowe.

Przeznaczenie pomocy udzielonej w formie subsydiów podatkowych

Tabela nr 13

Przeznaczenie pomocy	Wartość pomocy (w mln PLN)	Udział (w %)
OGÓŁEM, w tym:	3 134,2	100,0
POMOC HORYZONTALNA, w tym:	708,2	22,6
♦ badania i rozwój	7,3	1,0
♦ ochrona środowiska	1,0	0,1
♦ mali i średni przedsiębiorcy	27,2	3,8
♦ inwestycje energooszczędne	0,1	0,0
♦ utrzymanie poziomu zatrudnienia lub tworzenie nowych miejsc pracy	16,5	2,3
♦ szkolenia	394,0	55,6
♦ pomoc restrukturyzacyjna	131,6	18,6
♦ pomoc doraźna	57,4	8,1
♦ rehabilitacja i zatrudnianie osób niepełnosprawnych	54,8	7,7
♦ rozwój infrastruktury technicznej	1,4	0,2
♦ inne	16,9	2,4
POMOC SEKTOROWA, w tym:	1 077,2	34,4
Sektor budownictwa okrętowego, w tym:	1,2	0,1
♦ pomoc restrukturyzacyjna	1,2	100
Sektor górnictwa węgla, w tym:	1 075,6	99,8
♦ restrukturyzacja	1 073,8	99,8
♦ ochrona środowiska lub inwestycje energooszczędne	0,5	0,0
♦ inne	1,3	0,1
Sektor motoryzacyjny, w tym:	0,5	0,0
♦ szkolenia	0,2	40,0
♦ inne	0,3	60,0
POMOC REGIONALNA, w tym:	35,7	1,1
♦ pomoc w celu wspierania nowych inwestycji lub tworzenia nowych miejsc pracy związanych z daną inwestycją	26,0	72,8
♦ pomoc na pokrycie kosztów bieżących działalności	9,7	27,1
Rolnictwo	0,2	0,0
INNE TYTUŁY, w tym:	1 288,2	41,1
♦ pomoc udzielana w celu naprawienia szkód wyrządzonych przez klęski żywiołowe lub inne nadzwyczajne zdarzenia	2,0	0,2
♦ pomoc o charakterze socjalnym dla indywidualnych konsumentów bez dyskryminacji ze względu na pochodzenie towarów	0,2	0,0
♦ pomoc udzielana w celu promowania kultury, nauki i oświaty oraz ochrony dziedzictwa kulturowego	0,5	0,0

♦ pomoc stanowiąca rekompensatę dla przedsiębiorcy z tytułu realizacji zadań publicznych	1 246,9	96,8
♦ inne	38,6	3,0
Brak danych o przeznaczeniu pomocy	24,5	0,8

W roku 2001 subsydia podatkowe przeznaczane były głównie na pomoc stanowiącą rekompensatę dla przedsiębiorcy z tytułu realizacji zadań publicznych 1 246,9 mln PLN (39,8% ogólnej wartości subsydiów podatkowych). Pomoc sektorowa stanowiła 34,4% ogólnej wartości subsydiów i skierowana była głównie na restrukturyzację górnictwa węgla – 1073,8 mln PLN. Udział pomocy horyzontalnej wyniósł 22,6% w ogólnej wartości subsydiów, w tym 55,6% to pomoc na szkolenia (394,0 mln PLN), a 18,6% pomoc restrukturyzacyjna (131,6 mln PLN). Tylko 1,1% wartości subsydiów podatkowych przeznaczonych było na pomoc regionalną (35,7 mln PLN), z tego 26,0 mln PLN to pomoc w celu wspierania nowych inwestycji lub tworzenia nowych miejsc pracy związanych z daną inwestycją a 9,7 mln PLN to pomoc na pokrycie kosztów bieżących działalności.

Charakterystyka szczegółowa poszczególnych form pomocy

1. Ulgi podatkowe

Tabela nr 14

Organ udzielający pomocy	Wartość pomocy mln PLN	Dominujące przeznaczenie pomocy	Wartość pomocy mln PLN
Urzędy i Izby Skarbowe	1 689,0	pomoc stanowiąca rekompensatę dla przedsiębiorcy z tytułu realizacji zadań publicznych	1 238,2
		szkolenia	393,9
		małe i średnie przedsiębiorstwa	18,3
		rehabilitacja i zatrudnianie osób niepełnosprawnych	3,7
Prezydenci, burmistrzowie oraz wójtowie gmin	37,0	pomoc stanowiąca rekompensatę dla przedsiębiorcy z tytułu realizacji zadań publicznych	6,3
		rehabilitacja i zatrudnianie osób niepełnosprawnych	6,3
		inne tytuły	5,9
		pomoc doraźna	3,2
		utrzymanie poziomu zatrudnienia lub tworzenie nowych miejsc pracy	2,6
Suma	1 726,0		

Do ulg podatkowych zaliczamy: zwolnienia, odliczenia, obniżki albo zmniejszenia, których zastosowanie powoduje obniżenie podstawy opodatkowania lub wysokości podatku. Największa wartość pomocy w formie ulg podatkowych została udzielona przez Urzędy Skarbowe 1 689,0 mln PLN (53,9% ogółu subsydiów podatkowych) z przeznaczeniem głównie na pomoc stanowiącą rekompensatę dla przedsiębiorcy z tytułu realizacji zadań publicznych -1238,2 mln PLN (zwrot podatku dla zakładów pracy chronionej), na szkolenia - 393,9 mln PLN (z tytułu szkolenia uczniów tzw. „ulga uczniowska) oraz rozwój małych i średnich przedsiębiorstw 18,3 mln PLN.

Poza Urzędami Skarbowymi, znaczna kwota pomocy w formie ulg podatkowych została udzielona przez organy jednostek samorządu terytorialnego, które w 2001 roku udzieliły ogółem 37,0 mln PLN. Biorąc pod uwagę przeznaczenie tych ulg zauważa się duże rozproszenie pomocy. Najwięcej wsparcia otrzymały zakłady pracy

chronionej jako rekompensatę z tytułu realizacji zadań publicznych i na rehabilitację i zatrudnianie osób niepełnosprawnych, w sumie 12,6 mln PLN.

2. Obniżenie, zwolnienie lub zaniechanie poboru opłaty

Tabela nr 15

Organ udzielający pomocy	Wartość pomocy mln PLN	Dominujące przeznaczenie pomocy	Wartość pomocy mln PLN
Prezydenci, burmistrzowie oraz wójtowie gmin	1,5	utrzymanie poziomu zatrudnienia lub tworzenie nowych miejsc pracy	0,3
		rehabilitacja i zatrudnianie osób niepełnosprawnych	0,2

Obniżenia, zwolnienia lub zaniechania poboru opłaty w 2001 roku dokonywały prawie wyłącznie organy jednostek samorządu terytorialnego, które udzieliły 1,5 mln PLN, głównie na utrzymanie poziomu zatrudnienia lub tworzenie nowych miejsc pracy 0,3 mln PLN oraz na rehabilitację i zatrudnianie osób niepełnosprawnych 0,2 mln PLN.

3. Zaniechanie poboru podatku

Tabela nr 16

Organ udzielający pomocy	Wartość pomocy mln PLN	Dominujące przeznaczenie pomocy	Wartość pomocy mln PLN
Minister Finansów	1,7	pomoc regionalna w celu wspierania nowych inwestycji lub tworzenia nowych miejsc pracy związanych z daną inwestycją	1,6

Zaniechania poboru podatku może dokonać jedynie Minister Finansów w drodze rozporządzenia. W 2001 roku w tej formie zostało udzielone 1,7 mln PLN z przeznaczeniem na pomoc regionalną w celu wspierania nowych inwestycji lub tworzenia nowych miejsc pracy.

4. Umorzenie zaległości i odsetek od zaległości podatkowej.

Tabela nr 17

Organ udzielający pomocy	Wartość pomocy mln PLN	Dominujące przeznaczenie pomocy	Wartość pomocy mln PLN
Urzędy i Izby Skarbowe	89,5	pomoc restrukturyzacyjna	36,7
		pomoc restrukturyzacyjna w sektorze górnictwa węgla	22,3
		pomoc doraźna	10,0
		utrzymanie poziomu zatrudnienia lub tworzenie nowych miejsc pracy	7,1
		małe i średnie przedsiębiorstwa	5,3
Minister Środowiska	1,7	pomoc restrukturyzacyjna w sektorze górnictwa węgla	1,7
Prezes PFRON	183,6	pomoc restrukturyzacyjna	87,6
		pomoc restrukturyzacyjna w sektorze górnictwa węgla	52,1
		rehabilitacja i zatrudnianie osób niepełnosprawnych	43,8

Prezydenci, burmistrzowie oraz wójtowie gmin	106,0	pomoc doraźna	24,6
		pomoc regionalna w celu wspierania nowych inwestycji lub tworzenia nowych miejsc pracy	22,0
		pomoc regionalna na pokrycie kosztów bieżących działalności	7,5
Suma	380,8		

Ogółem w formie umorzenia zaległości i odsetek od zaległości podatkowej w 2001 r. udzielono 380,8 mln PLN, co stanowiło 12,1% ogółu subsydiów podatkowych. Prezes PFRON umarzał zaległości głównie z tytułu horyzontalnej pomocy restrukturyzacyjnej 87,6 mln PLN, pomocy restrukturyzacyjnej w sektorze górnictwa węgla 52,1 mln PLN, oraz rehabilitacji i zatrudniania osób niepełnosprawnych 43,8 mln PLN. Umorzeń dokonywały także Urzędy Skarbowe, Minister Środowiska oraz prezydenci, burmistrzowie i wójtowie gmin. Należy zauważyć, iż dominującym przeznaczeniem tej formy pomocy była horyzontalna pomoc restrukturyzacyjna oraz pomoc restrukturyzacyjna w sektorze górnictwa węgla. W sumie na ten cel w omawianej formie udzielono 200,4 mln PLN.

5. Umorzenie opłaty i odsetek za zwłokę z tytułu opłaty oraz umorzenie kar

Tabela nr 18

Organ udzielający pomocy	Wartość pomocy mln PLN	Dominujące przeznaczenie pomocy	Wartość pomocy w mln PLN
Minister Skarbu Państwa	14,9	pomoc doraźna	14,9
Prezes ZUS	1 001,7	pomoc restrukturyzacyjna w sektorze górnictwa węgla	997,4
Prezydenci, burmistrzowie oraz wójtowie gmin	1,2	pomoc doraźna	0,4
Prezes NFOŚiGW	0,8	ochrona środowiska	0,8
Prezes PFRON	0,6	rehabilitacja i zatrudnianie osób niepełnosprawnych	0,6
Marszałkowie województw	0,1	inne	0,1
Starostowie powiatów	0,7	małe i średnie przedsiębiorstwa	0,3
		rehabilitacja i zatrudnianie osób niepełnosprawnych	0,1
Suma	1 020,0		

Udział wartości umorzeń opłat i odsetek za zwłokę z tytułu opłat oraz umorzeń kar w strukturze subsydiów podatkowych kształtował się na poziomie 32,5% (1 020,0 mln PLN). Największa kwota umorzeń została dokonana przez Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych - 1 001,7 mln PLN, z czego 997,4 mln PLN przeznaczone zostało na pomoc restrukturyzacyjną w sektorze górnictwa węgla. Minister Skarbu Państwa udzielił pomocy na kwotę 14,9 mln PLN. W całości pomoc ta stanowiła pomoc doraźną.

Prezydenci, burmistrzowie oraz wójtowie gmin udzielili 1,2 mln PLN, z tego większość stanowiła pomoc doraźna 0,4 mln PLN. Fundusze takie jak PFRON i NFOŚiGW dokonywały umorzeń realizując swoje cele statutowe: ochronę środowiska – 0,8 mln PLN oraz rehabilitacje i zatrudnianie osób niepełnosprawnych - 0,6 mln PLN.

6. Oddanie do korzystania lub zbycie mienia będącego własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego

Tabela nr 19

Organ udzielający pomocy	Wartość pomocy mln PLN	Dominujące przeznaczenie pomocy	Wartość pomocy w mln PLN
Prezydenci, burmistrzowie oraz wójtowie gmin	2,5	inne tytuły	1,7
		pomoc regionalna w celu wspierania nowych inwestycji lub tworzenia nowych miejsc pracy	0,5

Oddanie do korzystania lub zbycie mienia będącego własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego było rzadko stosowaną formą pomocy w roku 2001. Korzystały z niej jedynie organy jednostek samorządu terytorialnego, które w sumie udzieliły 2,5 mln PLN wskazując jako przeznaczenie inne tytuły - 1,7 mln PLN oraz pomoc regionalną w celu wspierania nowych inwestycji lub tworzenia nowych miejsc pracy – 0,5 mln PLN.

2. GRUPA B - SUBSYDIA KAPITAŁOWO-INWESTYCYJNE

2.1. GRUPA B1A - WNIESIENIE KAPITAŁU

19,3 mln PLN

Przeznaczenie pomocy udzielonej w formie wniesienia kapitału

Tabela nr 20

Przeznaczenie pomocy	Wartość pomocy (w mln PLN)	Udział (w %)
OGÓŁEM, w tym:	19,3	100
POMOC HORYZONTALNA, w tym:	5,2	26,9
♦ ochrona środowiska	0,1	1,9
♦ pomoc restrukturyzacyjna	2,9	55,8
♦ pomoc doraźna	1,9	36,5
♦ inne	0,3	5,8
POMOC REGIONALNA, w tym:	0,3	1,6
♦ pomoc w celu wspierania nowych inwestycji lub tworzenia nowych miejsc pracy związanych z daną inwestycją	0,02	6,3
♦ pomoc na pokrycie kosztów bieżących działalności	0,3	93,7
INNE TYTUŁY, w tym:	13,5	69,9
♦ pomoc stanowiąca rekompensatę dla przedsiębiorcy z tytułu realizacji zadań publicznych	2,4	17,8
♦ inne	11,1	82,2
Rolnictwo	0,3	1,6

W 2001 roku w formie wniesienia kapitału udzielono pomocy na kwotę łączną 19,3 mln PLN. Większość - 69,9% udzielono z przeznaczeniem na inne tytuły. Na pomoc horyzontalną przeznaczono 26,9% a na regionalną 1,6%.

Charakterystyka szczegółowa pomocy udzielonej w formie wniesienia kapitału

Tabela nr 21

Organ udzielający pomocy	Wartość pomocy mln PLN	Dominujące przeznaczenie pomocy	Wartość pomocy w mln PLN
Prezes ARP SA	3,7	pomoc doraźna	1,9
		pomoc restrukturyzacyjna	1,5
Prezes AWRSP	1,6	pomoc restrukturyzacyjna	1,3
Prezes ARIMR	0,1	pomoc restrukturyzacyjna	0,1
Prezesa WFOŚiGW	0,03	ochrona środowiska	0,03
Prezydenci, burmistrzowie oraz wójtowie gmin	13,8	inne tytuły	11,1
		pomoc stanowiąca rekompensatę dla przedsiębiorcy z tytułu realizacji zadań publicznych	2,3
Suma	19,3		

Największa wartość pomocy w formie wniesienia kapitału w 2001 roku została udzielona przez jednostki samorządu terytorialnego 13,8 mln PLN. Niestety w stosunku do większości - 11,1 mln PLN nie sprecyzowano przeznaczenia pomocy. Wniesienia dokonywały również istniejące agencje, głównie Agencja Rozwoju Przemysłu SA 3,7 mln PLN. Dominującym przeznaczeniem pomocy udzielanej przez agencje była pomoc doraźna – 1,9 mln PLN i pomoc restrukturyzacyjna – 2,9 mln PLN.

**2.2. GRUPA B2A – KONWERSJA WIERZYTELNOŚCI NA
AKCJE LUB UDZIAŁY**

0,4 mln PLN

Wartość pomocy udzielonej w 2001 roku formie konwersji wierzytelności na akcje lub udziały wyniosła 0,4 mln PLN. Z tej formy pomocy skorzystali jedynie: Prezes AWRSP – 0,33 mln PLN (na rolnictwo) oraz Rada Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych - 0,03 mln PLN (pomoc doraźna).

3. GRUPA C - "MIĘKKIE KREDYTOWANIE"

3.1. GRUPA C1A - POŻYCZKI PREFERENCYJNE I WARUNKOWO UMRZONE

1 680,8 mln PLN

Przeznaczenie pomocy udzielonej w formie pożyczek preferencyjnych i warunkowo umorzonych

Tabela nr 22

Przeznaczenie pomocy	Wartość pomocy (w mln PLN)	Udział (w %)
OGÓŁEM, w tym:	1 680,8	100,0
POMOC HORYZONTALNA, w tym:	93,2	5,5
♦ badania i rozwój	0,5	0,5
♦ ochrona środowiska	39,8	42,7
♦ mali i średni przedsiębiorcy	3,4	3,6
♦ inwestycje energooszczędne	7,3	7,8
♦ utrzymanie poziomu zatrudnienia lub tworzenie nowych miejsc pracy	10,6	11,4
♦ szkolenia	0,3	0,3
♦ pomoc restrukturyzacyjna	6,7	7,2
♦ pomoc doraźna	16,6	17,8
♦ rehabilitacja i zatrudnianie osób niepełnosprawnych	7,6	8,2
♦ rozwój infrastruktury technicznej	0,1	0,1
♦ inne	0,3	0,3
POMOC REGIONALNA, w tym:	1,7	0,1
♦ pomoc w celu wspierania nowych inwestycji lub tworzenia nowych miejsc pracy związanych z daną inwestycją	1,7	99,9
♦ pomoc na pokrycie kosztów bieżących działalności	0,02	0,0
INNE TYTUŁY, w tym:	0,1	0,0
♦ inne	0,1	100
Brak danych o przeznaczeniu pomocy,	35,0	2,1
Rolnictwo	1 550,8	92,3

W 2001 roku w formie pożyczek preferencyjnych i warunkowo umorzonych udzielono pomocy o wartości 1 680,8 mln PLN. Z tego 92,3% (1 550,8 mln PLN) zostało przeznaczone na pomoc w rolnictwie, 5,5% stanowiła pomoc horyzontalna i 0,1% pomoc regionalna. W omawianej grupie nie udzielono pomocy sektorowej.

Charakterystyka szczegółowa pomocy udzielonej w formie pożyczek preferencyjnych i warunkowo umorzonych

1. Pożyczka preferencyjna.

Tabela nr 23

Organ udzielający pomocy	Wartość pomocy ogółem w mln PLN	Dominujące przeznaczenie pomocy	Wartość pomocy w mln PLN
Prezes ARiMR	17,3	tworzenie nowych miejsc pracy poza rolnictwem	14,6
		pomoc restrukturyzacyjna	2,7
Prezes NFOŚiGW	15,4	ochrona środowiska	15,4
Prezes WFOŚiGW	23,4	ochrona środowiska	15,6
		inwestycje energooszczędne	7,2
Rada FGŚP	13,6	pomoc doraźna	13,3
Prezes PFRON	3,7	pomoc doraźna oraz rehabilitacja i zatrudnianie osób niepełnosprawnych	3,4
Prezes ARP SA	4,8	pomoc restrukturyzacyjna	4,0
Prezes ATiT	1,3	małe i średnie przedsiębiorstwa	1,3
Prezes AWRSP	1,1	rolnictwo – działalność bieżąca, nowe inwestycje i tworzenie nowych miejsc pracy	1,1
Marszałkowie województw	1,6	pomoc regionalna na pokrycie kosztów bieżących działalności	1,6
Starostowie powiatów	2,0	utrzymanie poziomu zatrudnienia lub tworzenie nowych miejsc pracy	1,6
Prezydenci, burmistrzowie oraz wójtowie gmin	1,4	pomoc doraźna	1,4
Suma	85,7		

W formie pożyczek preferencyjnych w roku 2001 udzielono łącznie 85,7 mln PLN. Najwięcej pomocy w tej formie udzieliły fundusze ochrony środowiska łącznie 38,8 mln PLN realizując cel statutowy – ochronę środowiska. Z tej formy pomocy skorzystało 304 beneficjentów. Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa udzieliła 17,3 mln PLN pomocy w formie preferencyjnych pożyczek, w tym 14,6 mln PLN na tworzenie nowych miejsc pracy poza rolnictwem, w ramach tzw. programu małej przedsiębiorczości. Z tej formy pomocy skorzystało 385 beneficjentów. Rada Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych udzieliła pomocy w wysokości 13,6 mln PLN w formie nieoprocentowanych pożyczek, pracodawcom znajdującym się w przejściowych trudnościach finansowych. Rada Nadzorcza PFRON, w drodze uchwały, w roku 2001 przyznała 110 pożyczek preferencyjnych dla zakładów pracy chronionej. Kwota pomocy wyniosła 3,7 mln PLN i przeznaczona była głównie na pomoc doraźną oraz rehabilitację i zatrudnianie osób niepełnosprawnych.

Agencja Rozwoju przemysłu SA udzieliła pomocy w formie preferencyjnych pożyczek w kwocie 4,8 mln PLN, z czego 4,0 mln PLN stanowiło pomoc restrukturyzacyjna. Z tej formy pomocy skorzystało 86 beneficjentów. Agencja Techniki i Technologii udzieliła 17 preferencyjnie oprocentowanych pożyczek dla małych i średnich przedsiębiorstw w celu gospodarczego wykorzystania nowoczesnych rozwiązań w zakresie technik i technologii. Wartość pomocy w tej formie wyniosła 1,3 mln PLN. Agencja Własności Rolnej Skarbu państwa udzieliła 1,1 mln PLN pomocy przedsiębiorcom działającym w rolnictwie z przeznaczeniem na działalność bieżąca, nowe inwestycje i tworzenie nowych miejsc pracy.

Starostowie powiatów udzielili 2,0 mln PLN pomocy w formie preferencyjnych pożyczek przeznaczonych na zorganizowania nowych miejsc pracy i zatrudnienie bezrobotnych przez okres co najmniej 24 miesięcy. Pomoc w formie preferencyjnych pożyczek udzielana była również przez marszałków województw – 1,6 mln PLN z przeznaczeniem na pomoc regionalną na pokrycie kosztów bieżącej działalności oraz prezydentów miast, burmistrzów i wójtów jako pomoc doraźna - 1,4 mln PLN.

2. Kredyt preferencyjny

W 2001 roku nie udzielono pomocy w formie kredytu preferencyjnego.

3. Dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych (dla banków)

Tabela nr 24

Organ udzielający pomocy	Wartość pomocy ogółem w mln PLN	Dominujące przeznaczenie pomocy	Wartość pomocy w mln PLN
Prezes ARiMR	1 568,9	rolnictwo - przetwórstwo rolno -spożywcze i usługi dla rolnictwa	877,1
		rolnictwo - na zakup środków do produkcji rolnej oraz skup i przechowywanie produktów rolnych	464,8
		rolnictwo - na wznowienie produkcji rolnej na obszarach dotkniętych "klęską"	205,4
		tworzenie nowych miejsc pracy w działalnościach pozarolniczych	19,2
		rybołówstwo i rybactwo - na skup i przechowywanie zapasów ryb morskich	2,4
Prezes NFOŚiGW	0,1	ochrona środowiska	0,1
Prezes WFOŚiGW	0,04	ochrona środowiska	0,04
Prezes PARP	4,6	utrzymanie poziomu zatrudnienia i tworzenie nowych miejsc pracy	4,6
Suma	1 573,6		

W formie dopłat do oprocentowania kredytów bankowych najwięcej pomocy udzieliła Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa – 1 568,9 mln PLN. Wśród przeznaczenia pomocy dominowała pomoc udzielona w rolnictwie, w sumie 1 547,3 mln PLN.

Na niewielką skalę dopłat udzielały także fundusze ochrony środowiska, łącznie 0,14 mln PLN, na cele związane z ochroną środowiska.

Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, na podstawie Memorandum Finansowego podpisanego przez Komisję Europejską i Rząd RP udzielała dopłat do oprocentowania kredytów przeznaczonych na utrzymanie poziomu zatrudnienia i tworzenie nowych miejsc pracy - 4,6 mln PLN. Źródłem udzielonej pomocy były fundusze strukturalne Unii Europejskiej.

4. Pożyczki warunkowo umorzone

Tabela nr 25

Organ udzielający pomocy	Wartość pomocy ogółem w mln PLN	Dominujące przeznaczenie pomocy	Wartość pomocy w mln PLN
Prezes WFOŚiGW	9,3	ochrona środowiska	8,6
Prezes PFRON	4,2	rehabilitacja i zatrudnianie osób niepełnosprawnych	4,2
Starostowie powiatów	7,7	utrzymanie poziomu zatrudnienia lub tworzenie nowych miejsc pracy	3,0
		małe i średnie przedsiębiorstwa	1,7
		rehabilitacja i zatrudnianie osób niepełnosprawnych	1,3
Prezydenci, burmistrzowie oraz wójtowie gmin	0,3	rehabilitacja i zatrudnianie osób niepełnosprawnych	0,3
Suma	21,5		

Pożyczki udzielone przedsiębiorcom ze środków WFOŚiGW mogą być częściowo lub całkowicie umarzone pod warunkiem terminowego wykonania zadań i osiągnięcia planowanych efektów. W 2001 roku wojewódzkie fundusze umorzyły 113 pożyczek na łączną kwotę 9,3 mln PLN, z czego 8,6 mln PLN zostało przeznaczone na cele związane z ochroną środowiska. Pożyczki udzielane przez PFRON mogą być umarzone do wysokości 50%. W 2001 roku umorzono 34 zakładom pracy chronionej kwotę 4,2 mln PLN na rehabilitację i zatrudnianie osób niepełnosprawnych. Pożyczki udzielane przez starostów mogą być umarzone do wysokości 50%, pod warunkiem prowadzenia działalności przez okres co najmniej 24 miesiące oraz po spełnieniu innych warunków określonych w umowie. W roku 2001 starostowie umorzyli 7,7 mln PLN wartości pożyczek przeznaczonych głównie na: utrzymanie poziomu zatrudnienia lub tworzenie małych miejsc pracy, rozwój małych i średnich przedsiębiorstw oraz rehabilitację i zatrudnianie osób niepełnosprawnych. Organy jednostek samorządu terytorialnego (gmin) umarzały udzielone pożyczki głównie udzielone zakładom pracy chronionej – 0,3 mln PLN, na rehabilitację i zatrudnianie osób niepełnosprawnych.

3.2. GRUPA C2 - ODROCZENIE LUB ROZŁOŻENIE NA RATY PŁATNOŚCI WOBEC BUDŻETU LUB FUNDUSZU

Przeznaczenie pomocy udzielonej w formie odroczenia lub rozłożenia na raty płatności na rzecz budżetu lub funduszu

Tabela nr 26

Przeznaczenie pomocy	Wartość pomocy (w mln PLN)	Udział (w %)
OGÓŁEM, w tym:	591,9	100
POMOC HORYZONTALNA, w tym:	241,7	40,8
♦ badania i rozwój	0,8	0,3
♦ ochrona środowiska	0,4	0,2
♦ mali i średni przedsiębiorcy	4,6	1,9
♦ utrzymanie poziomu zatrudnienia lub tworzenie nowych miejsc pracy	3,1	1,3
♦ szkolenia	0,7	0,3
♦ pomoc restrukturyzacyjna	180,7	74,8
♦ pomoc doraźna	40,0	16,5
♦ rehabilitacja i zatrudnianie osób niepełnosprawnych	9,8	4,1
♦ rozwój infrastruktury technicznej	0,1	0,0
♦ inne	1,7	0,7
POMOC SEKTOROWA, w tym:	253,9	42,9
Sektor hutnictwa żelaza i stali, w tym:	1,04	0,4
♦ restrukturyzacja zatrudnienia	0,04	3,8
♦ inne	1,0	96,2
Sektor budownictwa okrętowego, w tym:	8,1	3,2
♦ inne	8,1	100
Sektor górnictwa węgla, w tym:	238,3	93,9
♦ restrukturyzacja	229,2	96,2
♦ inne	9,1	3,8
Sektor włókien syntetycznych, w tym:	0,2	0,0
♦ restrukturyzacja	0,2	100
♦ inne		
Sektor motoryzacyjny, w tym:	6,2	2,4
♦ restrukturyzacja	0,3	4,8
♦ inne	5,9	95,2
POMOC REGIONALNA, w tym:	5,2	0,9
♦ pomoc w celu wspierania nowych inwestycji lub tworzenia nowych miejsc pracy związanych z daną inwestycją	0,3	5,8
♦ pomoc na pokrycie kosztów bieżących działalności	4,9	94,2
INNE TYTUŁY, w tym:	89,5	15,1
♦ pomoc udzielana w celu naprawienia szkód wyrządzonych przez klęski żywiołowe lub inne nadzwyczajne zdarzenia	0,1	0,1

♦ pomoc o charakterze socjalnym dla indywidualnych konsumentów bez dyskryminacji ze względu na pochodzenie towarów	0,02	0,0
♦ pomoc stanowiąca rekompensatę dla przedsiębiorcy z tytułu realizacji zadań publicznych	0,02	0,0
♦ inne	89,4	99,9
Brak danych o przeznaczeniu pomocy	1,6	0,3

W 2001 roku w formie odroczenia lub rozłożenia na raty płatności wobec budżetu lub funduszu udzielono ogółem 591,9 mln PLN. Z tego 42,9% stanowiła pomoc sektorowa, 40,8% pomoc horyzontalna, 0,9% pomoc regionalna a 15,1% pomoc przeznaczona na inne tytuły.

1. Odroczenie lub rozłożenie na raty płatności podatku i zaległości podatkowej

Tabela nr 27

Organ udzielający pomocy	Wartość pomocy ogółem w mln PLN	Dominujące przeznaczenie pomocy	Wartość pomocy w mln PLN
Urzędy i Izby Skarbowe	268,2	pomoc restrukturyzacyjna w sektorze górnictwa węgla	184,3
Prezes PFRON	129,2	pomoc restrukturyzacyjna	112,3
Rada FGŚP	2,1	pomoc doraźna	2,1
Minister Środowiska	0,2	pomoc restrukturyzacyjna w sektorze górnictwa węgla	0,1
Prezydenci, burmistrzowie oraz wójtowie gmin	60,0	pomoc restrukturyzacyjna w sektorze górnictwa węgla	29,3
Suma	459,6		

Ze względu na ważny interes podatnika, organ podatkowy na wniosek podatnika może odroczyć termin płatności, rozłożyć na raty zapłatę podatku lub zaległości podatkowej wraz z odsetkami za zwłokę. Pomoc w konkretnym przypadku uzależniona jest od pozytywnej decyzji właściwego organu podatkowego. W roku 2001, Urzędy i Izby Skarbowe udzieliły w formie odroczenia lub rozłożenia na raty płatności podatku i zaległości podatkowej pomocy na kwotę 268,2 mln PLN wydając 2510 decyzji. Z tego 184,3 mln PLN (50 decyzji) przeznaczone było na restrukturyzację finansową sektora górnictwa węgla.

Do wpłat na Państwowy Fundusz Rehabilitacji osób niepełnosprawnych mają zastosowanie przepisy ustawy Ordynacja Podatkowa. Zgodnie z powyższym Prezes PFRON, któremu przysługują uprawnienia organów podatkowych, może odroczyć termin płatności składki na fundusz lub rozłożyć na ratę zapłatę składki lub zaległości z tego tytułu. W 2001 roku w tej formie udzielono 129,2 mln PLN pomocy (384 decyzje), w tym 112,3mln PLN to pomoc na restrukturyzację.

2. Odroczenie lub rozłożenie na raty płatności opłaty (składki, wpłaty)

Tabela nr 28

Organ udzielający pomocy	Wartość pomocy ogółem w mln PLN	Dominujące przeznaczenie pomocy	Wartość pomocy w mln PLN
Prezes ZUS	123,7	inne cele	72,2
		pomoc restrukturyzacyjna w sektorze górnictwa węgla	21,8
		pomoc restrukturyzacyjna	18,1
Starostowie powiatów	2,2	inne cele	2,1
Rada FGŚP	0,4	pomoc doraźna	0,4
Prezes WFOŚiGW	0,2	ochrona środowiska	0,2
Prezydenci, burmistrzowie oraz wójtowie gmin	5,2	pomoc doraźna	1,7
Suma	131,8		

Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych może na wniosek dłużnika odroczyć termin płatności należności z tytułu składek oraz rozłożyć należność na raty, uwzględniając możliwości płatnicze dłużnika oraz stan finansów ubezpieczeń społecznych. Odraczenie terminu płatności oraz rozkładanie na raty należności pieniężnych z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne dotyczy przedsiębiorców będących płatnikami składek, którzy znaleźli się w trudnej sytuacji finansowej. Ze względów gospodarczych lub innych przyczyn zasługujących na uwzględnienie W 2001 roku w tej formie udzielono 123,7 mln PLN pomocy. Z pomocy w tej formie skorzystało 7812 beneficjentów.

3. Odroczenie lub rozłożenie na raty płatności kary

Tabela nr 29

Organ udzielający pomocy	Wartość pomocy ogółem w mln PLN	Dominujące przeznaczenie pomocy	Wartość pomocy w mln PLN
Prezes ZUS	0,4	pomoc restrukturyzacyjna	0,3
Prezydenci, burmistrzowie oraz wójtowie gmin	0,1	pomoc doraźna	0,1
Minister Środowiska	0,0	pomoc doraźna	0,0

Odroczenia lub rozłożenia na raty kary dokonywali: Zakład Ubezpieczeń Społecznych - 0,4 mln PLN (4 przypadki), Minister Środowiska oraz organy jednostek samorządu terytorialnego 0,1 mln PLN (912 przypadków).

4. GRUPA D - PORĘCZENIA I GWARANCJE KREDYTOWE

4.1. GRUPA D1A - PORĘCZENIA I GWARANCJE

1 802,4 mln PLN

Poręczenia i gwarancje Skarbu Państwa

Celem tej formy pomocy jest wspomaganie realizacji przedsięwzięć poprzez ułatwienie dostępu do kredytu bankowego. Poręczeń i gwarancji spłaty ze środków budżetu państwa kredytu bankowego udziela Minister Finansów lub Rada Ministrów w zależności od wysokości wnioskowanej kwoty poręczenia lub gwarancji. Poręczenia i gwarancje udzielane są terminowo do kwoty z góry oznaczonej. Ponadto mogą być udzielone do wysokości 60% wykorzystanej kwoty kredytu objętego poręczeniem lub gwarancją oraz do wysokości 60% odsetek od tej kwoty. Rada Ministrów może również udzielić poręczenia do wysokości wyższej niż 60% w przypadku przedsięwzięcia o szczególnym znaczeniu dla gospodarki narodowej.

Poręczeniem lub gwarancją Skarbu Państwa mogą być objęte kredyty przeznaczone na finansowanie przedsięwzięć inwestycyjnych zapewniających:

- rozwój i utrzymanie infrastruktury,
- rozwój eksportu dóbr i usług,
- ochronę środowiska,
- wsparcie procesów adaptacyjnych i rozwojowych w prywatyzowanych przedsiębiorstwach państwowych,
- wdrażanie nowych rozwiązań technicznych lub technologicznych będących wynikiem badań naukowych lub prac badawczo-rozwojowych.

Dodatkowo poręczenie lub gwarancja może być udzielona pod warunkiem przeznaczenia objętego nimi kredytu na finansowanie zakupu materiałów i wyrobów gotowych przeznaczonych na realizację przedsięwzięć polegających na wykonaniu dóbr inwestycyjnych na eksport o wartości jednostkowej powyżej 10 mln EURO i cyklu produkcyjnym powyżej 6 miesięcy.

W 2001 roku Minister Finansów (Skarb Państwa) udzielił 2 poręczeń spłaty kredytów, z czego wyniknęła pomoc dla beneficjentów o wartości 793,7 mln PLN, oraz 2 gwarancji spłaty kredytu, z czego pomoc wyniosła 1 004,8 mln PLN. Cała pomoc w formie poręczeń i gwarancji była udzielona z przeznaczeniem na pomoc restrukturyzacyjną.

Pozostałe poręczenia i gwarancje

Poręczenia kredytu zostały udzielone także przez:

- Agencję Własności Rolnej Skarbu Państwa, z czego pomoc wyniosła 0,5 mln PLN i przeznaczona była działalność bieżącą i modernizację produkcji w rolnictwie,
- Agencję Rozwoju Przemysłu SA - 0,15 mln PLN z przeznaczeniem na rozwój małych i średnich przedsiębiorstw,
- Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa – 3,0 mln PLN na rolnictwo oraz 0,01 mln PLN na utrzymanie poziomu zatrudnienia i tworzenie nowych miejsc pracy,

Pomoc w formie poręczenia udzielona została również przez 2 gminy, w łącznej kwocie pomocy - 0,2 mln PLN, z przeznaczeniem na rozwój małych i średnich przedsiębiorstw.

V. PODSUMOWANIE I WNIOSKI

1. PORÓWNANIE POMOCY UDZIELANEJ W ROKU 2001 DO ROKU POPRZEDNIEGO

Raporty o pomocy publicznej przygotowywane były w Polsce od roku 1995, początkowo przez Ministerstwo Gospodarki, a następnie przez Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, jednakże obecny raport różni się zasadniczo od poprzednich, gdyż oparty jest na nowych zasadach w sprawozdawczości i analizie pomocy publicznej dla przedsiębiorców. Ustawa o pomocy publicznej uporządkowała ramy udzielania tego rodzaju pomocy i stworzyła podstawy prawne jej systematycznego nadzorowania i monitorowania. Ustawa ta weszła w życie 1 stycznia 2001 roku i w konsekwencji rok 2001, będący przedmiotem tego raportu, był pierwszym rokiem, w którym obowiązywały nowe zasady. Z tego faktu wynika przełomowy charakter raportu, bo jego treść staje się automatycznie punktem odniesienia dla przyszłych sprawozdań, które będą przygotowywane przez organ nadzorujący. Z drugiej jednak strony trzeba od razu podkreślić, że porównywalność zawartych w nim informacji i danych z danymi i informacjami w poprzednich raportach jest, pomimo ich podobnej struktury, dość ograniczona. Spowodowane jest to nie tylko obowiązywaniem nowych przepisów prawnych, tak ustawowych jak i wykonawczych, ale i zmianami w kalkulacji pomocy w związku z przejściem na obliczanie wartości pomocy jako jej ekwiwalentu dotacyjnego netto, bardziej szczegółowym potraktowaniem rolnictwa oraz odmiennym rozkładem braków w sprawozdaniach przygotowanych dla Urzędu. Niektóre organy udzielające pomocy nie wywiązały się z ciążącego na nich w tym zakresie obowiązku.

W 2001 roku wartość pomocy publicznej udzielonej przedsiębiorcom wyniosła 10 860,6 mln PLN, co stanowiło 1,5% PKB (1,1% PKB w roku 2000). W porównaniu do roku 2000 wartość udzielonej pomocy wzrosła o 3 148,6 mln PLN (40,8%). W przeliczeniu na jednego pracującego w przemyśle, wartość udzielonej pomocy wyniosła 3 610,6 PLN. Porównując formy udzielania pomocy publicznej w latach 2001-2002 (tab. 1) można zauważyć znaczny przyrost wartości pomocy w grupie D1 – poręczenia i gwarancje kredytowe (udzielane głównie przez Skarb Państwa) o 798,1% oraz istotne zwiększenie pomocy w grupie C2 – odroczenie lub rozłożenie na raty płatności o 328,9%. Zmalała natomiast pomoc publiczna w grupie A – dotacje i ulgi podatkowe o 8%, chociaż nadal są to najczęściej stosowane formy pomocy publicznej. Należy podkreślić, że w roku 2001 po raz pierwszy zmalała kwota dotacji (grupa A1). Poprzednio wielkość dotacji rosła systematycznie od 1996 roku. Z kolei wysokość zwolnień podatkowych w latach 2000 i 2001 oscylowała wokół poziomu 3 mld PLN.

Analizując przeznaczenie pomocy publicznej w roku 2001 zwraca uwagę:

- duży, prawie 2-krotny, wzrost pomocy publicznej udzielanej w sektorze górnictwa węgla – w roku 2001 pomoc dla górnictwa stanowiła aż 98% pomocy sektorowej - w roku 2000 odpowiedni udział wyniósł 60%;
- zmniejszenie zarówno pomocy horyzontalnej - o 1 394,6 mln PLN, ok. 28,1%, jak i regionalnej - o 236 mln PLN, ok. 83%. Pomoc regionalna spadła do udziału szczytkowego – zaledwie 0,4% ogółu udzielonej pomocy. Praktycznie jedynym stosowanym instrumentem tej pomocy pozostały specjalne strefy ekonomiczne, w których występuje zwolnienie z podatku dochodowego. Jeżeli

nie zostaną zaplanowane i wdrożone nowe programy pomocy regionalnej, będzie ona nadal malała z powodu zmian przepisów w zakresie warunków dopuszczalności udzielania pomocy w SSE.

Na zakończenie powyższego krótkiego podsumowania należy także zwrócić uwagę na dwie specyficzne cechy obecnego systemu udzielania pomocy publicznej:

- 1) w procesie udzielania pomocy publicznej bierze udział duża liczba dysponentów;
- 2) w wartości udzielonej pomocy dominuje uszczuplenie wpływów budżetowych (73,5 w 2001 r.) a nie wydatki bezpośrednie.

2. KRÓTKA CHARAKTERYSTYKA POMOCY PUBLICZNEJ UDZIELONEJ W KRAJACH UNII EUROPEJSKIEJ

Komisja Europejska opublikowała 22 maja br. aktualny przegląd i ocenę pomocy publicznej udzielanej w krajach członkowskich w roku 2000⁵. Zawiera on liczne interesujące informacje charakteryzujące powyższy proces, których skrót został przedstawiony poniżej.

Wielkość i struktura pomocy publicznej w poszczególnych państwach członkowskich Unii Europejskiej różnią się w bardzo dużym stopniu, tym niemniej warto zauważyć, że w roku 2000 dla Unii jako całości, udział pomocy w PKB wyniósł 0,99%, a porównując okres od 1996 r. do 1998 r. i okres od 1998 r. do 2000 r. zmniejszył się odpowiednio z 1,32% do 1,08%. W przeliczeniu na jednego mieszkańca UE zanotowano spadek wartości pomocy z 266 euro do 230 euro. W stosunku do wartości dodanej w przemyśle, pomoc stanowiła 1,6% tej wartości w roku 2000, a porównując okres od 1996 r. do 1998 r. i okres od 1998 r. do 2000 r. spadła z 2,3% do 1,7% (na jednego zatrudnionego w przemyśle wyniosła odpowiednio 1081 euro i 854 euro).

Analizując przeznaczenie sektorowej pomocy publicznej w Unii Europejskiej, największy udział miała pomoc w transporcie (ok. 39%), z ponad 82 mld euro, wydatkowanych na obszarze UE na pomoc publiczną w 2000 r. (zob. tab. 30) oraz rolnictwie i rybołówstwie (ok. 17%; łącznie ok. 56%, czyli większość udzielonej pomocy).

Sektorowa pomoc publiczna w krajach Unii Europejskiej w latach 1996-2000 [w %].

Tabela 30.

Przeznaczenie pomocy	1996	1997	1998	1999	2000
	100	100	100	100	100
Rolnictwo	14,76	15,68	14,18	16,73	16,91
Rybołówstwo	0,23	0,26	0,33	0,36	0,36
Przemysł przetwórczy	33,69	33,65	30,36	29,97	28,95
Górnictwo węgla	7,50	8,17	9,00	7,23	8,51

⁵ State aid scoreboard.

Transport, w tym kolejowy	34,17 95,86	33,52 96,07	34,91 99,77	38,30 99,74	38,70 99,57
Usługi	6,38	5,91	7,74	3,12	2,61
Niesklasyfikowane*	3,27	2,81	3,48	4,29	3,96

Źródło: State Aid Scoreboard, spring 2002 update, Brussels, 22.5.2002, COM (2002) 242 final

* Dotyczy np. szkoleń i aktywizacji zawodowej, których nie można przypisać poszczególnym sektorom.

W procesie kierowania przepływami środków publicznych zwraca uwagę rola transportu kolejowego, wspieranego zarówno ze względu na ochronę środowiska jak i aktywizację zawodową mniejszych ośrodków. Ponadto warto zaznaczyć, że rolnictwo otrzymuje nie tylko środki w ramach wspólnej polityki rolnej (głównie dopłaty) lecz także pomoc publiczną na inne cele i w innej formie.

Pomoc horyzontalna, regionalna i sektorowa w krajach UE w roku 2000.

Tabela 31

Przeznaczenie pomocy	Udział pomocy ze względu na przeznaczenie w pomocy ogółem z wyłączeniem pomocy dla rolnictwa, rybołówstwa i transportu [%]															
	Unia Europejska	Belgia	Dania	Niemcy	Grecja	Hiszpania	Francja	Irlandia	Włochy	Luksemburg	Holandia	Austria	Portugalia	Finlandia	Szwecja	Wielka Brytania
Pomoc horyzontalna	47	77	83	46	8	42	42	55	33	47	75	58	38	71	61	60
badania i rozwój	11	16	7	9	0	9	21	1	5	19	22	29	1	32	22	4
ochrona środowiska	13	1	38	26	1	0	2	-	0	2	10	14	-	1	27	3
małe i średnie przedsiębiorstwa	10	23	1	8	5	7	14	0	20	25	15	11	8	10	4	8
handel	1	0	1	0	0	0	2	1	0	1	4	-	0	6	-	-
inwestycje energooszczędne	2	0	13	1	0	0	2	0	0	0	8	0	0	14	8	0
zatrudnienie	3	18	6	0	-	6	0	4	8	-	1	4	9	7	-	-
szkolenia	6	5	18	0	-	19	-	2	-	-	-	-	12	0	0	45
inne cele	2	14		-	2	0	0	47	0	-	14	-	7	-	-	-
Pomoc sektorowa	11	3	16	4	2	10	19	23	11	9	9	9	58	16	20	7
hutnictwo żelaza i stali	0	-		-	-	-	-	-	-	-	-	1	0	-	-	-
budowa okrętów	3	-	14	3	-	1	2	-	5	-	5	-	-	13	-	-
inne sektory produkcyjne	1	-	1	1	-	2	2	1	1	-	-	2	2	0	-	3
ratowanie i restrukturyzacja	1	-	-	0	-	5	0	-	0	-	-	1	0	-	-	-
turystyka	1	1	0	0	-	0	0	0	3	-	-	6	2	-	-	0
usługi finansowe	2	-		-	-		9	17	2	-	-	-	2	-	-	-
media, kultura i usługi	3	2	2	0	2	1	4	5	0	9	4	-	52	3	20	4
Górnictwo węgla	19	-	-	34	-	35	16	-	-	-	-	-	-	-	-	7
Pomoc regionalna	22	20	0	16	90	14	24	22	56	44	16	33	4	14	18	25
regiony wg 87(3)c TWE	10	20	0	3	-	11	18	11	7	44	16	31	-	14	18	20
regiony wg 87(3)a TWE	13		-	12	90	3	6	11	48	-	-	2	4	-	-	6
Ogólna wartość pomocy z wyłączeniem pomocy dla rolnictwa, rybołówstwa i transportu w mln EURO	36.262	802	1.396	13.705	411	3.088	6.384	672	3.732	40	747	443	937	454	537	2.915

Źródło: State Aid Scoreboard, spring 2002 update, Brussels, 22.5.2002, DG Competition

Powyższe informacje przedstawiają pomoc publiczną ze względu na jej przeznaczenie, z wyłączeniem pomocy udzielonej w rolnictwie, rybołówstwie, transporcie, w krajach Unii Europejskiej (pomoc w rolnictwie, rybołówstwie i transporcie ma aż 56% udział w wartości pomocy ogółem).

Pomoc horyzontalna stanowi dominującą część w ogólnej wartości pomocy udzielanej pomocy we wszystkich krajach unijnych z wyjątkiem Grecji, Irlandii i Portugalii (udział przeciętny: 47%, w poszczególnych krajach oprócz wyjątków, od 42% do 83%).

Pomoc sektorowa (bez górnictwa węglowego) wyraźnie dominuje ponad innymi rodzajami pomocy w Portugalii (58%).

Pomoc dotycząca górnictwa węgla była udzielana tylko w Niemczech (34%), Hiszpanii (35%), Francji (16%) oraz Wielkiej Brytanii (7%). Jednakże jej wartość w ogólnej wartości pomocy udzielanej w krajach UE jest znaczna i wynosi 6,9 mld euro (19% ogólnej wartości pomocy).

Pomoc regionalna dominuje w strukturze pomocy w Grecji (90%) oraz we Włoszech (56%) i Luksemburgu (44%). Natomiast w Portugalii ma znaczenie marginalne (4%).

3. PORÓWNANIA I KOMENTARZ.

Porównania struktury pomocy publicznej według unijnego podziału przedstawiono poniżej w tabelach 32 i 33.

Porównanie struktury pomocy publicznej w UE i Polsce według sektorów gospodarczych (w%)

Tabela 32

Przeznaczenie pomocy wg sektorów	Udział % w pomocy publicznej ogółem	
	w UE w roku 2000	w Polsce w roku 2001
Rolnictwo	17,3	21,9
Transport	38,7	19,5
Górnictwo	8,5	24,4
Pozostałe	35,5	34,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie State Aid Scoreboard, spring 2002 update oraz informacji ze sprawozdań organów udzielających pomocy publicznej w Polsce.

Porównanie struktury pomocy publicznej w UE i Polsce z wyłączeniem pomocy w rolnictwie, rybołówstwie i transporcie

Tabela 33

Rodzaj pomocy	Udział % w pomocy udzielonej (uwzględniając wyłączenia)	
	w UE w roku 2000	w Polsce w roku 2001
Pomoc horyzontalna	47	56,9*
Pomoc sektorowa	11	0,8
Górnictwo węgla	19	41,6
Pomoc regionalna	22	0,7
Wartość i udział pomocy		

udzielonej poza rolnictwem, rybołówstwem i transportem	36 262 mln Euro (44%)	6 358,7 mln PLN (58,4 %)
--	--------------------------	-----------------------------

Źródło: Opracowanie własne na podstawie State Aid Scoreboard, spring 2002 update oraz informacji ze sprawozdań organów udzielających pomocy publicznej w Polsce.

*obejmuje pomoc udzieloną na tytuły określone jako „inne”

Struktura pomocy publicznej udzielonej w Polsce w roku 2001 ma swoją wyraźną specyfikę w porównaniu do odpowiedniej struktury w krajach unijnych i całej Wspólnocie Gospodarczej. Pomoc udzielana w rolnictwie (tab. 32) oraz pomoc horyzontalna (tab.33) mają zbliżone udziały w Polsce i w Unii. Pomoc w transporcie jest w Polsce ok. 50% niższa, ale jej faktyczne przeznaczenie różni się skrajnie (nie są to wydatki związane z rozwojem i postępowaniem technicznym w kolejnictwie, lecz pokrycie kosztów restrukturyzacji – głównie zmniejszenia zatrudnienia i części kosztów PKP SA). Największe różnice występują w:

- górnictwie węglowym – udział tego rodzaju pomocy jest w Polsce ponad 2-krotnie wyższy niż w unii i nawet wyższy niż w Niemczech lub w Hiszpanii – krajach o największych nakładach na pomoc dla górnictwa,
- pomocy sektorowej (bez górnictwa), która jest w Polsce ponad 13-krotnie mniejsza,
- pomocy regionalnej, która jest w Polsce minimalna a jej udział stanowi mniej niż 1/10 udziału tego rodzaju pomocy w UE.

Z kolei porównując strukturę pomocy publicznej w Polsce do odpowiednich struktur poszczególnych krajów Unii, dostrzegamy największe podobieństwo z Niemcami i Hiszpanią, w których to krajach suma udziałów pomocy horyzontalnej i górnictwa węglowego wynosi 80% oraz 77% (w Polsce aż 98%).

Na wymienione powyżej podobieństwa i różnice należy patrzeć z punktu widzenia wstąpienia Polski do Unii Europejskiej. Chociaż szczegóły systemu kontroli pomocy publicznej w Unii, który będzie istniał w momencie akcesji ciągle jeszcze się kształtują, to nie ulega wątpliwości, że największym wyzwaniem będzie przejęcie nadzoru nad pomocą publiczną w Polsce przez Komisję Europejską. Na pewno będzie się to wiązać ze wzrostem wymagań wobec organów udzielających pomocy, na przykład w zakresie realnej oceny biznes planów, planów restrukturyzacyjnych itp.

Należy także zauważyć, że w dniu wstąpienia do Unii nie znikną różnice między państwami członkowskim a Polską w zakresie poziomu rozwoju gospodarczego, nie zakończy się też proces transformacji gospodarki polskiej, rozpoczęty w roku 1989. Oba te czynniki są istotnymi determinantami poziomu, struktury i form pomocy publicznej udzielanej przedsiębiorcom danego kraju, ale wykorzystanie ich jako argumentów dla uzasadnienia polityki pomocy publicznej państwa wymaga odpowiedniego przygotowania. Z poziomem rozwoju gospodarczego i procesami transformacyjnymi związane jest również niedostateczne wykorzystanie potencjalnych możliwości, jakie stwarza pomoc regionalna. Z drugiej strony można przewidywać, że wysoki udział, jaki w pomocy publicznej w Polsce mają umorzenia należności podatkowych może napotkać na opór ze strony Komisji.

W interesie jak najlepszego wykorzystania środków publicznych leżeć będzie również zmiana optyki patrzenia na cele pomocy publicznej. Oznaczać to będzie – tam gdzie to jest możliwe – konieczność odchodzenia od celów pomocy rozumianych wyłącznie jako przeznaczenia środków stanowiących pomoc dla przedsiębiorców, a

jednocześnie coraz powszechniejszego wprowadzania celów pomocy rozumianych jako to, co dzięki jej udzieleniu ma zostać konkretnie osiągnięte. Dopiero wtedy pełnego sensu nabiorą wymagane przez ustawę badania i oceny efektywności i skuteczności pomocy publicznej w Polsce.

Przygotowania do zmian poprzedzających członkostwo w Unii obejmować będą konieczność zwiększenia udziału pomocy udzielanej w ramach rozmaitych programów. Dobrze opracowane programy ułatwią też ocenę efektywności i skuteczności pomocy publicznej oraz jej wpływu na konkurencję – poprzez dokonywanie odpowiednich analiz *ex ante*, oraz pozwolą przewyciężyć negatywne skutki dużego rozdrobnienia pomocy publicznej w Polsce. Komisję na pewno pozytywnie oceni zmniejszenie akcji ratunkowych dla upadających przedsiębiorstw, (tzw. pomocy doraźnej).

Ponadto konieczne jest podkreślenie jeszcze raz ważności przygotowania przyszłościowych programów pomocy publicznej w Polsce. Ma to duże znaczenie merytoryczne (co zostało uzasadnione powyżej), ale także jest istotne ze względów proceduralnych. W Polsce występuje obecnie ok. 3,5 tys. podmiotów uprawnionych do udzielania pomocy publicznej, w tym prawie 2,5 tys. gmin. Trzeba z góry założyć, że Komisja Europejska będzie chciała prowadzić uzgodnienia w sprawach dotyczących pomocy publicznej tylko z około 50-80 decydentami (tak jak to ma miejsce w krajach Unii). Proces uzgadniania pomocy publicznej w Polsce stanie się więc dwuszczelowy:

- 1) uzgodnienia wewnętrzne w celu sformułowania odpowiednich programów pomocy,
- 2) uzgodnienia z Komisją Europejską w celu zatwierdzenia przedstawionych projektów.

VI. WPŁYW POMOCY PUBLICZNEJ NA KONKURENCJĘ

Z definicji pomocy publicznej zawartej w art. 4 pkt 1 ustawy o warunkach dopuszczalności i nadzorowaniu pomocy publicznej dla przedsiębiorców (Dz. U. Nr 60 poz. 704 z późniejszymi zmianami) wynika, iż efektem udzielenia pomocy publicznej jest uprzywilejowanie określonego przedsiębiorcy (beneficjenta pomocy) w stosunku do konkurentów. Zadaniem organu nadzorującego pomocy jest m.in. monitorowanie wpływu pomocy publicznej na konkurencję i nie dopuszczanie do ograniczania lub zniekształcania konkurencji w wyniku udzielonej pomocy publicznej.

Na wstępie, należy zauważyć, że powyższe zadanie organu nadzorującego jest utrudnione z uwagi na brak elektronicznego systemu rejestracji danych o udzielonej pomocy, co istotnie utrudnia lub też uniemożliwia kontrolowanie wartości pomocy udzielanej poszczególnym podmiotom. W związku z powyższym, analiza wpływu udzielonej pomocy publicznej na konkurencję w roku 2001 będzie się ograniczać do wskazania sektorów i podmiotów gospodarczych, które charakteryzują się najwyższymi kwotami otrzymanej pomocy publicznej:

- a) Największa część pomocy publicznej została udzielona przedsiębiorcom działającym w sektorze górnictwa węgla – 2 649,2 mln PLN (24,4% ogółu pomocy). Do beneficjentów należały spółki węglowe (w skład każdej spółki węglowej wchodzi kilka kopani), kopalnie oraz inne jednostki górnictwa węgla; w sumie 28 firm. Należy zauważyć, iż pomoc dla sektora górnictwa węgla to głównie pomoc restrukturyzacyjna (99,6%) przeznaczona na redukcję mocy produkcyjnych oraz likwidację niektórych kopalni. Wśród działających zakładów nie można wskazać podmiotu dominującego na rynku, ale zróżnicowanie wysokości kwot pomocy dla poszczególnych podmiotów jest wysokie. Np. w roku 2001, Gliwicka Spółka Węglowa otrzymała ok. 102,7 mln PLN, podczas gdy Bytomska Spółka Restrukturyzacji Kopalń Sp. z o.o. ok. 1 097,9 mln PLN. Z powyższych informacji wynika, iż udzielana pomoc mogła stwarzać zagrożenie zniekształcenia lub ograniczenia konkurencji w sektorze, ale konieczność jej kontynuowania była uzasadniana względami społecznymi, głównie utrzymaniem poziomu zatrudnienia.
- b) Pomoc udzielona w rolnictwie wyniosła 2 383,9 mln PLN – co stanowi 21,9% ogółu pomocy. Należy przyjąć, iż pomimo znacznej kwoty, pomoc udzielana w rolnictwie nie miała większego wpływu na konkurencję, ponieważ była ona rozproszona (liczba beneficjentów wyniosła ok. 685 000). Średnia wartość pomocy na jeden podmiot wyniosła ok. 3,5 tys. PLN. Nadzorowanie pomocy udzielanej w rolnictwie jest ograniczone do monitorowania ogólnych kwot pomocy bez możliwości kontroli pomocy udzielonej poszczególnym podmiotom. Z tego względu trudno ustalić czy pomoc została udzielona podmiotom o dużym udziale w rynku, wskutek czego nastąpiłoby zniekształcenie lub ograniczenie konkurencji.
- c) Największą, jednostkową kwotę pomocy ok. 2 118,5 mln PLN otrzymała w roku 2001, spółka - Polskie Koleje Państwowe S.A., będąca monopolistą w

transportie kolejowym. Jest to przykład monopolu infrastrukturalnego, który polega na utrzymującej się ekonomicznej przewadze dotychczasowych monopolistów lub dominantów rynkowych, blokujących dostęp do rynku nowych podmiotów. W tym przypadku o udzieleniu pomocy zaważyły względy społeczne, powszechny i niezbędny charakter świadczonych usług oraz funkcja PKP SA jako podmiotu realizującego zadania publiczne.

- d) Sytuacja analogiczna do opisanej w sektorze transportu kolejowego występuje na rynku usług pocztowych. Państwowe przedsiębiorstwo użyteczności publicznej „Poczta Polska SA”, jako operator publiczny jest ustawowo zobowiązany do świadczenia usług powszechnych o określonej jakości, na jednolitych warunkach, na terenie całego kraju i po przystępnych cenach. Z tego względu pomoc publiczna udzielana temu podmiotowi jest niezbędna jako rekompensata z tytułu realizacji zadań publicznych, których wykonanie na zasadach rynkowych byłoby nieopłacalne. „Poczta Polska SA” w 2001 r. otrzymała pomoc publiczną o wartości 10,9 mln PLN.

Suma wartości pomocy publicznej udzielona podmiotom wymienionych powyżej stanowi ponad 65% ogólnej pomocy udzielonej w roku 2001. Jednocześnie, całkowita liczba beneficjentów pomocy wynosi około 776 506. Na tej podstawie można wyciągnąć generalny wniosek, iż pozostała część udzielonej pomocy cechowała się dużym rozproszeniem i z tego względu nie spowodowała istotnego ograniczenia lub zniekształcenia konkurencji. Jakkolwiek, sformułowanie bardziej szczegółowych wniosków lub rozstrzygnięcie, co do wpływu pomocy udzielonej danemu przedsiębiorcy jest obecnie niemożliwe z uwagi na brak komputerowego systemu kontrolowania pomocy udzielonej poszczególnym podmiotom.

VII. OCENA SKUTECZNOŚCI I EFEKTYWNOŚCI UDZIELONEJ POMOCY PUBLICZNEJ

Oceny skuteczności i efektywności udzielonej pomocy publicznej dokonuje organ nadzorujący na podstawie wyników badania skuteczności i efektywności pomocy publicznej przedstawionych przez organy udzielające pomocy. Sporządzenie takiej oceny w stosunku do pomocy udzielonej w roku 2001 jest niemożliwe, ponieważ organy udzielające pomocy mimo ustawowego obowiązku, nie przedstawiły wymaganych informacji.